Ч. 166 (14.415). Львів, неділя 26. липня 1936. Рік LVI.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·050, 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 229-41.
„ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Повстанці заняли Сан Себастіян і Валенсію?

Положення на півночі.

АНДЕ, 25. 7. ПАТ. Повстанці заняли гірничий район між Леоном і Валенсією та зістрілили під Сомосієрою тримоторовий бомбардуючий літак. Сан Себастіян ще в руках уряду, але повстанці віддалені від міста лише на 5 км. Як подає наварська радіостація, нині досвіта повстанці увійшли до Сан Себастіян; населення витало їх з ентузіязмом. Підчас 5-денних боїв за Сан Себастіян згинуло там коло 300 людей, м. ін. жінка одного консуля.

Побережжа Біскаї та Астурії в руках повстанців. Їхню північну оперативну базу становить лінія Пампемона-Льогроно—Віторія—Бургос—Леон, південний фронт переходить через Сорію—Валенцію, Валлядолід і Замору.

АНДЕ, 25. 7. Нім. Інформ. Бюро. Говорять, що у Валенсії зробили десант частини чужинецької легії та мароканських тубільчих військ.

ПАРИЖ, 25. 7. ПАТ. Всі вістки вказують на те, що найбільші бої йдуть у двох осередках: у Сан Себастіян та в горах Ґадаррама на північ Мадриду.

АНДЕ, 25. 7. ПАТ. Вчора передполуднем повстанці звели бій з людовою міліцією на південь від Ірану; втрати великі по обох сторонах. Повстанці посуваються вперед — зрештою досить поволі: не хотять наражувати правих діячів зі Сан Себастіяну, яких людова міліція тримає як заручників.

Ґен. Моля живе і особисто командує південною групою своїх військ, що йдуть на Мадрид. Як запевнюють з віродостойних джерел, дисципліна і настрій у повстанчих рядах не залишають нічого до побажання.

Велика офензива повстанців.

ЛІССАБОНА, 25. 7. ПАТ. З Кадісу, Саляманки та Севілі прийшла радієва вістка, що повстанці на усіх відтинках перейшли до офензиви.

АНДЕ, 25. 7. Нім. Інформаційне Бюро. Війська ґен. Моля заняли шосу Бурґос—Мадрид, тепер віддалені від Мадриду на 50 кільометрів.

На відтинку Саляманка—Сеґовія—Ґадаляхара повстанці почали офензиву на Мадрид.

АНДЕ, 25. 7. Нім. Інформац. Бюро. Вчора веечір повстав у Бурґос повстанчий уряд під проводом ґен. Кабанеллеса, що володіє просторами, які заняли повстанці.

Людова міліція грабує.

МАДРИД, 25. 7. ПАТ. Міністерство внутр. справ довідалося, що людова міліція часто грабує, зокрема харчеві крамниці, тому погрожує за грабежі репресіями.

Часто трапляється, що людову міліцію обстрілюють з авт, тому влада заборонила людям, що їздять автами, мати при собі зброю.

УРЯД МОБІЛІЗУЄ... РІЗНИКІВ.

МАДРИД, 25. 7. ПАТ. Персонал міської різні дістав наказ негайно ставитися до праці; його уважають змобілізованим.

УРЯДОВЕ НАСВІТЛЕННЯ.

БАРСЕЛЬОНА, 25. 7. ПАТ. Катальонський уряд заявив, що людова міліція володіє Андалюзією за винятком Кадізу й Севілі; крім того в руках повстанців находиться Ґалісія, Стара Кастилія і частина Араґонії.

Всі предмети мистецької чи наукової вартости зареквіровано і передано під опіку комітетів людової міліції.

ТАЄМНИЙ ТОРПЕДОВЕЦЬ.

МАРСЕЛЬ, 25. 7. ПАТ. Есп. торпедовець „Сіюдад Араґона" стоїть дальше на рейді. Його двох старшин відвідало есп. консуля, що відмовив всяких виясненень на цю тему.

Посольства й амбасади загрожені.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПРОТЕСТ.

ПАРИЖ, 25. 7. ПАТ. Відома надморська місцевість Сан Себастіян служить еспанському урядові як літня столиця, тому туди перенеслася частина закордонних представництв з Мадриду. Щоб їх охоронити і на випадок потреби вирвати з вогню боїв, деякі держави вислали туди свої воєнні кораблі. Німецька, французька й англійська амбасада мабуть відтяті від світу.

МАДРИД, 25. 7. ПАТ. У чілійському посольстві зібрався дипльоматичний корпус і вибрав комісію, що має опрацювати проєкт забезпечення дипльоматичних станиць на випадок небезпеки.

ЛІССАБОНА, 25. 7. Райтер. Італійський уряд запротестував перед еспанським проти спалення італ. консуляту в Барсельоні.

ІТАЛІЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ ПЛИВУТЬ ДО ЕСПАНІЇ.

РИМ, 25. 7. ПАТ. Італійський уряд, подібно як і інші, вислав до Еспанії кораблі, щоб дати охорону своїм громадянам в Еспанії й Танжері. До Маляґи і Танжеру відплило по одному кружлякові, до Барсельони 2 кружляки, один шпитальний корабель та ще один човен, які забрали на чердак крім італійців ще й інших чужинців.

Альфонс XIII. уважає повстання націоналістичним.

ЛЬОНДОН, 25. 7. ПАТ. Кореспондентові „Івнінґ Стандерт" заявив б. еспанський король Альфонс XIII., що тепер перебуває у Чехословаччині, таке: *Те, що діється в Еспанії, є чисто національним рухом.* Монархісти й консерватисти хотять лише одного: щоб зовсім зникнули ліві партії, які наробили краєві стільки шкоди. Лише повне знищення всіх лівих партій зробилоб кінець домашній війні та запевнилоб Еспанії спокій. „Коли край мене покличе — закінчив б. король — буду готов".

Занедбана ділянка культурно-освітньої праці.

Про вагу української краєзнавчої літератури.

Львів, 25. липня 1936.

Недавно згадували ми в „Ділі" про вихід дуже цікавої збірочки про Гуцульщину, що її видала з приводу т. зв. гуцульських свят „Просвіта" у Львові. З приводу виходу цієї одноднівки була в нас згадка про те, як повстала ця збірка та про пляноване видання більшої популярно-наукової книжки про наших гуцулів та Гуцульщину, у звязку з акцією, яку ведуть у цій частині нашого краю деякі ворожі нам чинники.

Цікаво, що кілька тижнів перед появою збірки „Просвіта — Гуцульщині" вийшла величенька розмірами популярно-наукова розвідка Юліяна Тарновича — про Лемківщину. Автор, сам лемко, великий місцевий патріот та одночасно горячий український патріот, дав коротеньку монографійку цієї далеко на захід висуненої частини української землі з єдиною метою — показати, що Лемківщина споконвіку українська земля, що наш лемко пережив величкі лихоліття, а таки залишився вірним сином свого народу. Книжка (290 ст. друку 8°), хоч і не вичерпує всіх питань, звязаних із минулим і теперішнім життям Лемківщини — залишиться на довгий час гарним підручником для всіх, що цікавляться Лемківщиною, працюють для неї та бажають їй якнайкращого розвитку в українському національному дусі. Вона виявляє, як лемко, поволи, але певно, визволюється з москвофільських пут, як він, вірний син свого народу, поволі зливається в одно з українською стихією.

Обидва видання дуже знаменні — і їх треба з кожного погляду привітати. Вони дуже на часі, коли в нас тепер розпаношилася мода на т. зв. реґіональність, коли український національний організм беруться ділити й із одноцілого тіла викроювати окремі якісь народці. По школах на Лемківщині ввели окремі книжки, із яких лемків учать, що вони щось окреме — ту окремішність має зазначувати (й уже зазначувала) відділена від перемиського епископства т. зв. лемківська адміністратура.

Всього цього можна сподіватися і для Гуцульщини. Рік тому вийшов гуцульським говором гуцульський календар, який масово розкидано по Гуцульщині. Календар писаний досить добрим гуцульським говором, якого вчаться і яким говорять із гуцулами ті, що їм це потрібно — злеж крізь цілий календар проходить ясна для всіх, відома тенденція. Незабаром може подумають про букварі, складені гуцульським говором, про шкільні читанки, де теж буде фіґурувати окрема гуцульська національність і т. д. Після того можна буде подумати про Бойківщину, Поділля, Наддністрянщину, й на нашій території появиться безліч рішних націй! Що Волинь тепер уже зовсім реґіональна, про це стараються й короткозорі землячки, що нездужають на страх перед Галичиною й галицькою національною свідомістю. І їм треба завдячити теж, що Волинь замикають перед іншими „реґіонами". Про „тамтейший" народ Полісся теж нам усім відомо. Треба тільки ще окремих публікацій і все буде в порядку, все буде в дусі „реґіональности".

Супроти цього походу єдина для нас рада — краєзнавча література в дусі тих видань,

про які ми щойно згадували. Завдання її — усвідомлювати громадянство західно-українських земель, що воно з антропольогічного, з історичного, з етнографічного, з мовного, з економічного, і з усякого іншого погляду одне нероздільне, що воно частина української землі й українського народу, і що думки його та його прямування можуть бути одні. Проти сильної свідомости, такої свідомости, що її нічим не зрушити — будуть безсильні всякі регіональні експерименти, спрямовані на те, щоб розривати на частини український національний організм. А таку свідомість дасть книжка, збудована на чисто наукових фундаментах.

На жаль, краєзнавча література в нас іще, сказатиб, у пеленках. На заході, наприклад чехи, боронилися нею перед заливом германізації. Нема там села, сільця, не говорячи про більші міста, що не мали би своїх монографій, списаних на основі наукових джерел. Кожний чех на основі такої літератури може науково доказати, котра місцевість понімеччина і що треба зробити, щоб вона повернулася до національного чеського посідання. Є окремі місцеві краєзнавчі журнали, присвячені виключно цій справі.

А в нас? Був дуже гарний журнал перед війною „Ілюстрована Україна“, що багато цією справою займався. Велику вагу для краєзнавства — з погляду історичного — мала „Стара Україна“, що почала була виходити по війні й, на жаль, з браку фондів закінчила своє існування у другому році свого видання. Справі краєзнавства присвячує багато місця популярно-науковий журнал „Життя і Знання“, що виходить уже десятий рік заходами „Просвіти“. Товариство „Просвіта“ у другій серії своїх періодичних видань, що виходять накладом Фонду „Учітеся, брати мої“, задумало в цілій серії книжечок видати монографії поодиноких наших міст та важніших місцевин. Між іншими вийшла вже така одна книжечка про Володимир на Волині, приготовляється праця про Галич, про Перемишль, про Гуцульщину. Окремо від „Просвіти“ готує Белзчина огляд белзької землі від найдавніших часів до наших днів. Не так дуже давно появилася була цікава книжечка про Грималівщину д-ра Олійника, але з причин від автора цілком незалежних твір його до рук цікавих читачів не дійшов. Багато для краєзнавства Галичини працюють тепер місцеві музеї в Самборі, в Сяноці, в Коломиї, в Перемишлі, в Яворові та в Тернополі. Вони мають уже багато готових матеріялів для друку — але покищо вони так і залишаються матеріялами.

Про наші землі, про наші міста, історичні місцевини появляється сила-силенна публікацій польських, публікацій, що в них багатьом дуже далеко до науковости. А коли видання й поважні, наукові, то в них своє власне, неукраїнське освітлення. Досить указати на таке поважне видання, як „Ziemia Wołyńska“: матеріялів для пізнання Волині дуже багато, вокрема багато про українське життя в минулому й тепер — але усі ці праці писані зі становища потреб польської національности на Волині, так і відчувається з кожної статті охота доказати, як глибоко ворювався і ворюється польський плуг у споконвік українську волинську землю...

Супроти того всього наше життя просто аж кричить: Давайте якнайбільше книжок із краєзнавства, заповняйте ними приватні й читальняні бібліотеки, освідомлюйте масово нарід із його минулим і теперішнім становищем! Коли вже пішло на регіональність, то давайте нашому народові свою регіональність, українську, що споювалаб його з прадідним дубом, а не обчімхувалаб із нього галузок!

Справді — українська краєзнавча книжка чи не найважніша книжка в теперішньому часі. Дбаймо якнайбільше про краєзнавчі видання!

Еспанська наука для Франції та інших.

Женева, 22. липня 1936.

Еспанія в огні і крові. Коли ці рядки будуть друковані, світ знатиме вже мабуть, хто переміг: еспанський уряд „людового фронту“ чи повстанці. Знатиме, чи ґенерал Франко буде диктатором Еспанії, чи вязнем або еміґрантом. Але зміст науки теперішніх кривавих еспанських подій залежить лише почасти від того, хто лишиться переможцем в еспанській громадянській війні. Та й чи ця війна є виключно лише громадянська? Чи національний чинник у ній не прилучується до господарських та соціяльно-політичних? Чи повстанці не ведуть боротьби і проти отруйного впливу, що його мав Москва на „людовий фронт“ Еспанії, таксамо, як і на нинішній французький уряд.

Порівнювати Україну, нещасливу сусідку Московщини, з Еспанією, що лежить на протилежнім кінці Европи, може видатись неслушним парадоксом, але й Італія, Мадярщина та Баварія не були сусідками Московщини, як не є нею і напівбольшевизована Франція. У великій грі національно-політичних сил Европи віддаль уже не має колишнього значіння. Еспанія з її напівфеодальними аґрарними відносинами потребує реформи їх не менше, ніж Україна. Дуже потрібні також інші соціяльно-політичні реформи в Еспанії. Що вони не могли відбутися в часі світової кризи без поважної внутрішньої боротьби, зовсім зрозуміло. І оскільки ця боротьба моглаб відбутись без зовнішніх впливів, у межах самої Еспанії, вона без сумніву далаб уже позитивні вислідi, не зважаючи на неодноцільний національний склад держави. На превеликий жаль, Еспанія не спромоглась оборонитися від впливів Москви, що намагається витворити всюди союзників своєї хижацької експанзії, прямуючи через анархію до диктатури своїх аґентів під загально-відомим плащиком „людового фронту“.

Московська опіка над Еспанією в останніх місяцях була незвичайно інтенсивна. Большевицька преса присвячувала дуже багато уваги еспанським справам, зазначуючи перемоги „людового фронту“, як совітські перемоги. „Ізвестія“ приносили світлини членів перших еспанських колхозів і сільських совітів. Літературний аґент московського уряду, Ілля Еренбурґ, повідомляв у безконечних фейлетонах „Ізв.“ з питомою собі балакучістю про свої зворушливі „бесіди“ з еспанськими колхозниками та пролетарями. Московська пропаґанда проти еспанських „фашистів“ та „попів“ не знала ані меж, ані перепон. Вислід большевицької акції загально відомі.

Про теперішні криваві події в Еспанії слушно пише „Журналь де Женев“: „Вибух був несподіваний і нікого не здивував. Біляно „людового фронту“ в Еспанії був уже тяжкий. П. Хіль Роблес повідомив кортези, що в часі від 15. лютого до 15. червня зруйновано 169 церков; було 251 нападів на церкви; 334 убитих; 1517 ранених; 185 нападів на вулицях; 78 будов приватних і політичних льокалів зруйновано; 196 загальних страйків; 320 частинних страйків; 10 цілковитих зруйнувань домів часописів; 33 нападів на будинки часописів; 271 положених бомб. У такий спосіб „людовий фронт“ боронить волі. Правлять, що вбиття п. Сотельон переповнило міру терпеливости. Ситуація була нестерпна. Нездібність уряду вдержати повагу до закону, лад та суспільну безпеку мусіла довести до тяжких заворушень. Тепер ще не можна сказати, який вислід матиме рух ґенерала Франко. Еспанія ще не прийшла до кінця своєї кальварії“.

Але вже й тепер можна з певністю сказати, що й у найгіршім випадку нинішній повстанчий рух, що його розпочала армія, не лишиться без добрих наслідків. Кров, пролита в боротьбі проти московської диктатури, родить усе паростки національного руху, без якого ніяке відродження держави та соціяльно-політичні реформи не можливі.

Теперішні події в Еспанії звертають напевно увагу цілої Европи на руїнницьку акцію московського імперіялізму. Звернуть вони на себе очевидно й увагу французьких національних партій. Може вони викличуть у французьких патріотів сумнів щодо доцільности „леґальної“ боротьби проти партій, що зробили з французького парляменту машину до голосування, кермовану з Москви. Криваві події в Еспанії є очевидно в деякій мірі частиною того загального руху, що в різних формах прямує до тої самої мети: справжньої державної незалежности кожної нації, державної чи недержавної.

М. Доньцов.

Найпекучіша справа.

I.

Злегковаження недуги організму, за пізне чи невміле її лікування завжди кінчиться катастрофою для людини. Куди трагічніші наслідки викликує затяжна недуга цілої суспільности або бодай одної верстви народу. Злегковаження цієї затяжної недуги кінчиться завжди катастрофою для цілої нації, бо кидає її на дно революції, а нерідно доводить до упадку навіть сильну державу.

Такою затяжною недугою багатьох суспільностей було закріпощення та вивласнювання селянства, такою болючою проблемою українського народу по цей бік Збруча є страшне перенаселення українського села та повне закріпощення большевиками українського селянства за Збручем.

Неполаднана як слід селянська проблема вже нераз заважила на терезках долі багатьох історичних народів та довела їх до упадку. Саме тому завалилася могутня імперія римських цісарів, бо в хвилиною підбою багатьох народів, головно Єгипту, довіз дешевого збіжжа до Італії підорвав основно рільні варстати римських селян. Наслідок був такий, що збіднілі селяни масово покидали ріллю й еміґрували до Риму, де збільшували юрбу голодного пролетаріяту, жадну panem et circenses — „хліба і розваг“; юрбу, що оплескувала кожного узурпатора-цісаря, який вмів більше роздати даром збіжжа та уладити величавіше циркові ігрища у формі боротьби ґлядіяторів або кидання християн на поталу голодним звірям. Ця деморалізація відбилася головно на дусі римських леґіонів, до яких напливало щораз то менше загартованих римських селян, а здеморалізований плебей з Риму вносив лише духа анархії до здисциплінованих римських когорт. Ось тому римські цісарі були приневолені наймати до оборони своїх довжезних кордонів войовничих „варвар“, нездеморалізованих ще вигідним, ледачим життям у Римі. Вислід цієї політики розкладання підстави нації — селянства, був такий, що наємні війська ґерман збунтувалися, заволоділи Римом і завалили західню римську імперію.

Так мститься доля на тих керманичах держав, які впору основними реформами не запобіжать лихові, не вилікують доцільними реформами твердих основ кожної нації — селянства перед матеріяльною руїною і вслід за тим перед розкладом моральних чеснот селянства.

А вже клясичним зразком злегковаження і переведенням своєчасно основних реформ для селянства була царська Росія. Так! Царська Росія з велитенськими запасами управної землі відтягалась з аґрарними реформами аж до першої революції в 1905 р. Започатковані Столипіном реформи з наділенням землею розкріпачених пів століття тому селян скінчилися з хвилиною його вбивства. І це страшне невдоволення селянства, головно на В. Україні, використали прекрасно большевики, щоб знищити не лише всіх своїх ворогів, але теж своїх грізних претендентів до влади — інтеліґенцію. Пізніше червона Москва завела нову панщину на селі, перевівши насильно колективізацію та винищивши пляновим голодом міліони опірних селян, які спершу зі зброєю в руці як повстанці, опісля пасивним спротивом боронились і ще боронятся перед безглуздими експериментами большевицького уряду. За ці свої експерименти заплатять ще комуністи морем крови при нагоді нової війни.

Чого вимагатиме воєвода Білик від старостів.

Аґ. „Вехуд“ повідомляє: В пятницю відбувся у Тернополі зізд старостів тернопільського воєвідства. Після звітів старостів про загальне положення в поодиноких повітах новий воєвода Білик подав свої напрямні до дальшої праці з ділянок: політичної, суспільної, господарської і суспільної опіки. Воєвода доручив, щоб старости у своїй праці спиралися на всесторонньо зрозумілім почуттю справедливости і пошануванні права а то в інтересі громадян без різниці релігії і національности. Воєвода спеціяльне зацікавлення виявив у справах рільної культури, вовнішнього вигляду міст та осель і освіти.

Вкінці воєвода підкреслив, що звідомлення старостів з терену мусять бути основні і правдиві. Після того віцевоєвода Непольчицький та начальники виділів обговорювали актуальні організаційно-адміністраційні справи.

Чудовим теж зразком загаяння з основними земельними реформами є Еспанія, в якій „лікарі" з „людового фронту" згідно з вказівками червоної Москви використали невдоволення селянства і при виборах до кортезів (парляменту) з початком ц. р. здобули велику більшість та довели своїми соціялістично-комуністичними експериментами цілу державу над беріг пропасти, вкінці до страшної домашньої війни. Чи вдасться ще нині еспанським патріотам розірвати комуністичну петлю, яку закинув червоний Комінтерн на шию еспанської нації, щоб руками несвідомих її синів запалити нову заграву війни в Европі — покажуть вже найближчі дні.

II.

Тому не диво, що на тлі страшної господарської скрути, що довела селянство, взагалі рільну господарку до повної невиплатности, заговорили в Польщі в останньому часі про необхідність не лише приспішити, але також радикально перевести започатковану земельну реформу. Нема двох думок, що уряд хоче теж спечи при цій нагоді свою політичну печеню і приєднати собі ось так широкі кола не лише селянства, але також інтелігенції, тісно звязаної зі селом.

Якжеж виглядає справа парцеляції в Польщі? „І. К. Ц." з 25. липня ц. р. пише, що від 1919 до 1935 р. розпарцельовано в Польщі 2,326.000 га землі. З того простору воєвідські уряди (раніше, до кінця 1933 р. земельні уряди) розпарцелювали 568.320 га між 130.545 осіб, державний Рільний Банк розпарцелював 73.606 га між 12.958 осіб, землевласники розпарцелювали 1,540.998 га між 478.846 осіб і вкінці на просторі 143.067 га створено 7.848 господарств для військових. Крім того в тому часі переведено комасацію 589.000 господарств (головно в корінній Польщі) простором 4,052.000 га, з якого зменліоровано коло 400.000 га.

Щоб перевести тепер радикальну реформу уряд задумує збільшити запас вільної землі. З тією метою підготовляє зміну закону про земельну реформу з 28. грудня 1925 р. в тому напрямі, щоб зменшити дотеперішні норми 180 гектарових, а на східних землях 300 гектарових господарств тим землевласникам, які самі господарять. Крім того мають зменшити теж простір тих великих господарств, власники яких управляють на широку мірку промислові ростини, нпр. цукрові буряки, ріпак і т. д. Далі мають розпарцелювати вільні запаси землі самої держави та ріжних самоуправних і публичних установ. Словом, земельна реформа — як пише „Польска Збройна", отже орган найбільше зближений до теперішнього уряду, а передовсім до рішального чинника в Польщі генерального інспектора збройних сил ген. Ридза-Сьміглого, — є найбільше пекучою справою, яка вимагає основної розвязки.

Здається, що нам, українцям, як селянському народові, слід лише приплеснути актуалізації цієї дійсно найпекучішої проблеми — українського села, що вже дуситься від страшного перенаселення, безробіття. Здається, що нам слід бажати як найбільше радикальної реформи, бо нечувана нужда пхає українських безземельних і малоземельних селян, отих найбільше використовуваних робітників по панських дворах, до актів розпуки, до проливу крови (відомі події у Рудеччині і в Переворщині).

Але тут насувається негайно на думку прикрий досвід з парцеляцією в останньому столітті. Прикрий досвід, що вимовою злиденного животіння українського села пригадує кожній вдумливій людині, що це дійсно страшне положення українського селянства парцеляція лише ще більше загострила. Ось до світової війни, в роках 1852—1912, коли в Галичині не було обмежень з продажею землі, **українські селяни змогли докупити собі всього ледви 38.000 га.** Одночасно в роках 1880—1910 аж **237.000 га землі опинилося в руках польських кольоністів,** здебільша із Зах. Галичини, яких прибуло за згаданих **30 років на українські землі аж 318.589 осіб.** Сталося це тому, що тоді грав вирішну ролю національно-політичний чинник таксамо, як і тепер грає.

По війні скольонізовано в Галичині **знову 294.484 га між напливове польське населення.** Незалежно від того під військову кольонізацію занято на Волині до 1. січня 1923 р. **112.000 га,** на Поліссі **133.000** га землі, головно православної церкви.

По війні до 1923 р., отже в часі найбільшого розмаху кольонізації на українських землях, не попав майже ні один відсоток із згаданих розпарцельованих просторів в українські руки. Щойно пізніше в рр. 1927—1930 вже дещо землі попало і в українські руки, бо землевласники не притримувалися норми, що лише 5% землі може перейти в руки непольських селян. Згодом господарська скрута припинила зовсім парцеляцію. Одночасно в тому часі український селянин за солені гроші відкупив трохи землі в польських кольоністів, які діставши землю майже даром, так господарили, що позалазили по вуха в довги. До того на таку продажу не треба було дозволу земельних урядів.

До всіх, що перебувають тепер на вакаціях: Нехай Ваш побут зазначиться корисним ділом! Де ще нема рідношкільної організації, там заложіть діяльний кружок „Рідної Школи", де він є, але несправний — там його оживіть!

Використаймо грибні багатства!

(Із статтей на економічний конкурс „Діла").

Карпатська Верховина разом із Підкарпаттям належить до найбагатіших грибних країн Европи. Ростуть тут у великому багатстві білі гриби, гриби підберезовики, козарі, сморжі, рижики, печериці, хрупілі білі (ці останні мало знані, бо ростуть під землею). Всі названі гриби належать до першорядних порід і надаються до промислово-торговельних цілей. На жаль не можу подати статистичних даних, кільки річно продається у нас грибів, бо урядова статистика не подає в окремій рубриці торговлі тим продуктом. Однак можна припустити, що ця кількість буде доволі поважна. Автор цих рядків мав змогу переконатися і прослідити грибний стан лише в кількох селах Скільщини, а саме: Козьовій, Оряві, Погарі, Головецьку та Тухольці. На підставі лише дуже загального обрахунку згадані села можуть дати 8 тон грибної сушні, при середнім урожаю. Кількож є сіл у цілій Верховині, де гриби також ростуть?

Грибна справа в нас занедбана і під оглядом науковим, і промислово-торговельним. Інші народи, як чехи, німці, французи, італійці і

ЮЛІЯН ОПІЛЬСЬКИЙ.

Нащадки Гіпократа.

Цей сатиричний образок на тему діягностики і засобів лікування дифтериту, якого старинні не відріжняли від шкарлятини і крупу — автентичні.

У гостинниці „Під Пяним Дельфіном" на торговиці товару forum boarium було пусто, глухо, та саме тому мило і захисно. У ватрані горів весело вогонь, при якому куховарила завзято стара невільниця „кавпона" Споруса і наповняла повітря апетитним пахом вудженої солонини, цибулі, морської риби та старої, перестоялої оливи з торішнього збору. Ця атмосфера була видко понутру господареві та його двом гостям, що сиділи на лежанках самітньо біля шинквасу в куті льокалю, бо лиця всіх трьох були незвичайно веселі й усміхнені.

— О, ти, найбільша зпоміж усіх богине! Завдяки твоїм Фльоралiям уся наша голота вганяє по собачій жарі камяних вулиць і радіє достатками та щастям чепурунів і багачів, а нам залишає всю вигоду й тишу цього любого кутика!

Ці слова сказав чоловік у зрілому віці, одітий у подертий плащ і брудну туніку, та прикрашений гарним, нічим спілий гранат, лискучим носом фахового пияка. Був це Гермас родом грек, клієнт дому претора Грата і „тінь" його сина Люція.

— Справді, затишний це куток для таких „бібул" (пяниць) як ти, Гермасе, або як учений Хризолаос, та для мене, як власника цієї проклятої буди, є ще джерело всіх журб та прикрощів, якими Фурії у Тартарі карають душі злочинців і християн!

— Брешеш, друже, верзеш, нічим раб, якого переловили на крадежі та положили на муки — відповів Гермас. — Збіраєш динари і сестерції до грубого мішка, позичаєш гроші на лихву і знаю, що маєш уже два комірні доми на „vicus Fuscus". Отже навіщож завуджуєшся у вонючій коршмі нічим вулькан під Етною, замісць наповняти черево горохом, солониною й вином, лежати біля холодного „імплювію" та обманювати в грі в кости сусіда Карпіона?

— Ех! — боронився „кавпо". — Не гадай, Гермасе, що перелоги за Титовим Луком є порослі асфоделями. Приглянешся краще, це бурян і кропива. А ще більше бережися там сісти, бо ще швидше встанеш і проклинатимеш хвилину, коли забажав ти шукати спочинку на ліжку Несса. Гріш з дня на день тратить вартість і чим більше його збираєш, тим менше маєш. За кілька динарів божеського Августа, Веспазіяна або навіть Траяна, зараз дадуть тобі цілу жменю гроша, з якого можна хіба поробити ґудзики до плащів...

— Бо ти дурень, Споре! — обізвався тубальним голосом гість, який мовчав досі. — Якщо Цезар у своїй божеській мудрости розпускає срібло міддю, так чому не мав би ти підпустити вина — водою?

— На Фурії й Медузи! — перебив Хрізолаоса Гермас і з уданим жахом зірвався з місця. — Чи знаєш ти, що позавчора у вині нашого достойного приятеля закінчила життя риба, яку купив я живою на торзі? Стільки там могло бути води, що бідна тварина втопилася у рідній стихії? Щож зробимо, коли води буде ще більше?

Хрізолаос спорожнив чарку і старанно обтер бороду полою плаща.

— Я, — відповів, — не боюся зовсім втрати майна і то завдяки Меркурієві. Бо оглядний і обережний переможець Аргосу усунув із шляху мого життя всі добра, які могли би мій ум привязати до світової суети.

— Зваживши, що ти сьогодня зїв достатне „prandium" і пєш уже друге дзбанятко фалерну, гадаю, що й ти не є без гроша! — завважав „кавпо", кидаючи цікаві погляди на туніку гостя, яка сильно віддувалася на череві.

— Ось і розвязав ти загадку Сфінкса! Справді, маю гроші, а то завдяки засаді, якої навчив мене великий мій учитель Гіпократ. Бач я ніколи не забуваю, що:

В лікаря сила велика, більша ще міць у Гекати
Але природи рука люд свій спасе від обох!

— Ах **правда! Видко** заплатив тобі претор Ґрат за лікування молодшого сина! — догадався Гермас. — Його старший брат це мій друг і казав мені вчора, що хлопчина ще живе, хоча було при ньому аж шість лікарів...

— Так, живе і буде жити, бо з цілої шістки залишився тільки я сам, — відповів Хрізолаос, а лице старого сатира злагідніло на згадку про хлопчину. — Люблю цю дитину, бо слухняна й вынослива. Тому саме виголосив я нині у приявi претора-батька ось який дистих:

Хоча шість лікарів лікувало тебе, сину Ґрата,
Ти переміг їх знання; слава за це тобі й честь!

Тимто не дивно, що сухоребра моя мошонка виповнилася динарами, а дома маю ще новий плащ і дві барвисті туніки!

У цю хвилину в гостинницю ввійшов сутулуватий добродій зі закривленим носом, середнього росту у темній ляцерні, одягнений чисто та багато. За ним ступав невільник теж з типово-семітськими рисами обличча, та чорний нічим гебан. Гість привитався з Гермасом і Хризолаом, замовив яєшню, хліб та вино і повернувся просто до Хризолаоса.

— Щож там з малим Ґратом?

— Догоряє! — не загикнувшись відповів грек, — а я, як бачиш, славний Иосифе, втік перед гнівом батька до шинку!

Гість засміявся злісно.

— Знав я про це згори і радію, що Ескулап

т. д. давно вже зуміли її зорганізувати, так під оглядом перерібки, як і торговлі, через що здобули й опанували грибні світові ринки. У нас, на жаль ще досі грибна справа не зорганізована, а техніка перерібки стоїть ще на найнижчому ступні, бо жаден народ в Европі не сушить так грибів, як це в нас ще роблять.

Для прикладу візьмім хочби найважнішу перерібку, саме сушню грибів. Далеко в горах, де гриби найкращі та є їх найбільше, збирають наші верховинці, частину самі споживають, а решту сушать, доречі дуже зле і продають їх за марний гріш. Зле висушені гриби продають у найближчому місточку, або купує їх на місці купець-посередник. Дуже часто трапляється, що в горах ще й досі торговля грибами відбувається через заміну — за гриби нитки, голки, нафта, блаватні товари і т. д. — при чому не важать грибів, лише на „міру“ вінець по пас, по коліна і продавець ніколи не знає, яку вартість і ціну має його товар, та які є вимоги міських консументів. Від посередника гриби переходять з рук до рук, аж вкінці дійдуть до гуртового складу, що торгує грибами лише тоді, коли є на них урожай та сприятлива конюнктура. Від гуртовика переходять гриби за границю або до споживчих крамниць у більших містах, а звідсіля за солені вже гроші, бо кожний посередник мусить заробити, до рук консумента.

Першим кроком, аби рушити цю справу з мертвої точки, це пропаганда грибознавства, щоб збудити зацікавлення громадянства, тим самим побільшити кількість їстивних порід, а через це збільшити консумцію. В теперішніх часах загальної крізи і зубожіння, буде це мало величезне значіння, бо дасть бідному населенню добру й дешеву їжу, що частинно заступає мясо, з другого боку дасть кращі доходи саме нашим найбіднішим, Богом і людьми забутим верховинцям.

Щоб використати багатства грибів треба зорганізувати перерібку грибів та втягнути її в рямці кооперації. У грибних околицях кожна кооператива повинна занятися скупом сирих грибів та їх перерібкою. До цього вона повинна мати власну сушарню, де можна би раціонально сушити гриби. Кооператива висилала би сушню грибів до централі, а ця до рук консумента або за границю. Централя опрацює і розішле до кооператив технічні вказівки, як сушити і сортувати гриби, водночас подасть способи опакування. Можна влаштувати у грибних околицях грибознавчі курси про збирання, сушення і перерібку грибів, аби спопуляризувати цю ділянку та навчити як їх переробляти. Коли по таких напрямних піде робота у цій ділянці, то можна сподіватися, що в короткому часі навчимо наших верховинців раціонально сушити і переробляти гриби, втягнемо її у рямці кооперації та розбудуємо ще одну ділянку нашого національного промислу.

Який вигляд на розвій має ця ділянка?

Передовсім треба звернути увагу лише на сушення грибів, бо воно все буде поплатне і буде мати збут, без огляду на те, який буде врожай на гриби та яка буде їх подажа на ринках. Передовсім надається сушня у всяких видах на експорт, до Америки. Одначе, щоб цей ринок здобути, мусимо нашу перерібку грибів пристосувати до психіки американця, що звик до півфабрикатів і такий товар йому подати, що давно вже зробили інші народи, як французи, ітелійці, чехи і т. д.

Треба не тільки їх сушити, але й маринувати, покищо на домашний лад та для власної потреби. Зате солення грибів може відбуватися на велику скалю і з метою на експорт. Величезні багатства їстивних рижиків у карпатській верховині загалом невикористані і всеи з року на рік марнуються. Соленням грибів можуть занятися кооперативи. Стерилізація грибів також має гарні вигляди на майбутнє, а передусім, як фабрична продукція. Вкінці виріб грибної муки не вимагає жадних уряджень, зате має великий попит і збут за границею.

Грибна справа дуже актуальна, а її організація не надибує на труднощі. І коли це зробимо, то зробимо велике діло, бо прийдемо з поміччю нашим найбіднішим верховинцям і не допустимо до дальшого визиску, як їх досі на грибах використовувано.

Теодор Фотинюк.

так швидко і так діймаво покарав тих, що сумнівалися про знання й уміліcть його слуг. А тепер скажи „колеґа“, чому висмівав ти у приявї претора наші ліки і виводи, та не дозволив малому спустити крови?

— Тому, що знав я, що ці виводи не мали змислу, а ліки не могли мати успіху, — відповів спокійно грек.

— Якто? — закукурічився Йозефус, — колеґа важиться твердити, що медицина...

— Тільки помагає природі, отже не повинна їй шкодити! — закінчив спокійно Хризолаос.

Йозефус пирхнув носом, але що „кавпо“ приніс йому саме яєшню і хліб, то почав їсти. Їв голосно, плямкаючи язиком, як звикли їсти раби й жиди, а накінець віддав останки невільникові, щоб доїв їх на порозі таверни. Опісля попив вина й перевів дух.

— Гевреха! — крикнув, посмакувавши. — Вчора кушав я omphacium (квасець) якого треба мені було до ліків і на Бакха, знаю вже, що він походить з твоєї Споре, пивниці!

— Дивувався й я, — спокійно повагом відповів „кавпо“, — чому стільки похоронів переходить в останньому місяці через „forum boarium“. Тепер знаю вже, що це твоя праця і твоя заслуга, о, пане!

— На Юпітера! — вмішався Гермас. — Від години слухаю про гроші, ліки та вино, а не знаю нічого про найважніше, задля чого прийшов я властиво до цієї вонючої ями. Всі знаєте, що тісні зносини вяжуть мене з „фамілією“ претора Грата, я тут уже від пятьох днів „номенклятор“ не хоче зголосити мене достойному Антистієві. Розкажіть жеж мені про недугу малого Кая, щоб міг я відповідно повестись підчас найближчої розмови з претором, чи його старшим сином.

(Докінчення буде).

Чорноморські проливи й Україна швайцарськими очима.

Вступна стаття у 196. числі відомого щоденника „Журналь де Женев“ містить під наголовком „Монтре, нації та меншини“ і порушує питання, якого ми вже давніше торкалися на сторінках „Діла“, а саме: звязку між справою чорноморських проливів і визвольними змаганнями України й Кавказу.

Шукаючи причини турецько-совітського напруження, що виявилося було підчас конференції у Монтре, автор згаданої передовиці пише: „Ізвестія“, нарікаючи на Туреччину виявляють слабість і Ахіллеву пяту СССР, а Літвінов на самій конференції раз-у-раз твердив, що для Совітів необхідно замкнути проливи для ворожої фльоти. Поправді Туреччина не має чого боятися союзу з большевиками: не СССР буде боронити Туреччину, а Туреччина СССР і то в його найвразливішому, найбільш невральгічному місці. Тому большевики мають підставу боятися за вірність свого союзника, який у слушний мент може змінити фронт, отвираючи проливи протисовітським фльотам. Бо в інтересі Туреччини булоб мати сусідами по той бік Чорного Моря Україну і Кавказ — тоді не істнувало би і само питання проливів.

Там находиться найбільш загрожене місце СССР. Майже всі совітські побережя Чорного Моря належать до союзних республик, заселених не-московськими народами. Москва саме тому так боїться за Чорне Море, бо вона зясовує собі небезпеку від ворожих націй, які вона гнете й експльоатує: української, грузинської та інших кавказьких; націй, що через проливи тримають звязок за Заходом і що разом мають 60 міліонів мешканців, себто половину населення СССР. У Монтре має рішитися, які сильні мають бути ті окови, яких ключ тримають непевні руки Туреччини. Совіти є наслідниками царського імперіялізму; Літвінов розуміє, що друга кримська війна розбилаб Сталінове царство“.

Стаття стоїть справді на висоті цього поважного женевського щоденника, який у відріжненні до більшої частини західної преси — пильно слідкує за змаганнями України та інших чужонаціональних областей СССР і не жалує для них місця на своїх сторінках Таку поважну аналізу сучасних дипльоматичних питань під кутом наших майбутніх визвольних змагань надибуємо на жаль нечасто на сторінках нашої преси.

Культурно-освітній рух у Скільщині.

Корчин Рустикальний має у Скільщині свою славу в ріжному значінні. Цим разом приходиться згадати про нього додатньо без застережень. Заходом п. Омеляна Сойки, абсольвента учит. семинарії, відбувся тут 12. ц. м. концерт у честь Ів. Франка. Про значіння Франка як письменника і вченого виголосив популярний реферат місцевий парох о. Гр. Воскрес. Гарно співав мішаний хор, що під управою п. Сойки відспівав чотири концертові точки. В програму увійшли крім того два дуети й одна декламація. Саля місцевого Народнього Дому була переповнена (коло 500 осіб), переважно літниками, що нагороджували кожну продукцію трімкими оплесками. На другу неділю, 19. ц. м., аматорський гурток читальні „Просвіти“ відіграв з успіхом комедію „Пошились в дурні“, а на найближчу неділю, 26. ц. м. приготовляє „Одружіння“ Гоголя. Слід теж зазначити, що заходом місцевого Народнього Дому відбулися давніше концерти в память Евг. Олесницького і в честь Нат. Кобринської (заходами кружка Союзу Українок), а на будуче приготовляється попис сіл Скільщини. Словом: культурно-освітня праця на цілій лінії!

В сумежному селі *Корчині Шляхотському*, що знайшовся в останніх роках під сильним впливом поляків, іде теж культурно-освітня акція. Аматорський гурток місцевої читальні „Просвіти“ відіграв 19. ц. м. одну сценічну картину в стодолі Петра Корчинського. Солтис, хоч українець, не хотів дати під виставу громадського дому, що стоїть пусткою. Читальня, що істнує всього рік, розвивається без огляду на перешкоди і дала вже цього року три аматорські вистави.

Історичні урицькі скелі, що як останки старовинного замчища принаджують віддавна туристів, світові більше знані, ніж саме село Урич, що своїми водами тяготіє до горішнього Стрия, а своїми господарськими інтересами до бориславського чи там східницького нафтового район. На території Урича находяться теж джерела нафти, що опинились, як звичайно, в чужинних руках. Одначе попри зарібки на копальнях населення не забуває про культурно-освітні справи. Місцева читальня „Просвіти“ не лишилась позаду інших читалень і дня 19. ц. м. влаштувала концерт у честь Шевченка. Пописувався головно мішаний хор, що під управою Богдана Сенишина відспівав удачно кілька пісень. Була теж декляміація. Читальняна саля була повна слухачів. Приготовляються дальші імпрези.

Багато допомогли Рідній Школі ті особи й установи, що подарували їй облігації народової позички. Хто має такі облігації, зволить негайно прислати на адресу: Рідна Школа, Львів, вул. Сикстуська 46.

Апостольський Делеґат між канадійськими українцями.

Апостольський делеґат Ексц. Андрій Кассуло, вертаючись з Евхаристійного Конґресу, що відбувся у Венкувері, відвідав греко-католицьку парохію в Мондері і взяв участь у торжестві Прес. Серця 19. VI. ц. р. Разом з Апост. Делеґатом приїхав до Мондеру Преосв. Кир Василь Ладика. Напроти обох Достойних Гостей вийшла велика процесія зі світлом у руках: черці, Сестри Служебниці, Марійські Товариства, шкільна молодь і велике число вірних. Перед монастирем о. Севастіян Шевчук ЧСВВ виголосив привіт від монастиря з проханням благословення. В церкві о. протоігумен Навкратій Крижанівський ЧСВВ відчитав і вручив Апост. Делеґатові привітну адресу від мондерської парохії св. Ап. Петра й Павла. Потім промовив Преосв. Кир Василь.

Апост. Делеґат промовив до зібраних, підкреслюючи, що український нарід у Канаді відзначається великою побожністю і сильним привязанням до катол. релігії і своєї Церкви. Вкінці уділив апостольскоро благословення. — Відтак Преосв. Кир Василь відправив архієрейську Службу Божу, підчас якої уділив діяконських свячень Сильвестрові Гладкому. Багато вірних приступило до св. Причастія. Апост. Делеґат увесь час пильно прислухувався нашому богослуженню. Він висловився потім цими словами про наш обряд: „У вашім обряді висловлені всі найніжніші почування людської душі: сум і біль, покора, подяка, просьба, радість і тріюмф. Український нарід, що має такий чудовий обряд і виявляє таку щиру й живу побожність, певно не пропаде“.

Пополудні Апост. Делеґат оглянув монастир і новіціят оо. Василіян, дім Сестер Служебниць та український шпиталь, де відвідав покрема кожного недужого й уділив апостольського благословення. Прощаючись, Апост. Делеґат обіцяв розказати Св. Отцеві про життя і працю мондерських українців. („Українські Вісти“ з Канади).

—o—

Наступ повстанців на Маляґу.

ДЕСАНТ ПІД ОСЛОНОЮ НОЧІ.

ҐІБРАЛЬТАР, 25. 7. Райтер. **Два повстанчі відділи переплили Ґібральтарський пролив на кораблях з погашеними світлами; вони висіли на беріг біля Альжесірасу і помашерували на Маляґу.**

СЕНЗАЦІЙНА ДИМІСІЯ.

ПАРИЖ, 25. 7. ПАТ. **Еспанський шарже д' афер в Парижі дель Кастільйо Кампос зложив димісію.**

В ПОДВІЙНОМУ ОСВІТЛЕННІ.

ЛІССАБОНА, 25. 7. ПАТ. Мадридська радіостація подає, що частина повстанчих військ у Ґвадарама розбита. Кієпо де Ліяно попав у Севіллі у скрутне положення.

Навпаки повстанча радіостація повідомляє, що похід на Мадрид йде щасливо. Одна кольона йде зі Салямянки на Авілю, друга з Валлядоліду і Бурґосу на Вілляляда, ґен. Моля дійшов до Льозаріо, Прімо де Рівера — до залізниці Мадрид—Валенсія.

Невдала змова на острові Куба.

ГАВАНА, Куба. Військова влада відкрила, що тимчасовий президент Куби в 1933. р. д-р Рамон Ґрав Сан Мартін, є провідником нової ґрупи людей, що хоче викликати революцію. Він підготовляв бунт проти теперішнього президента Міґеля Ґомеза. У звязку з викриттям змови арештовано багато військових старшин, крім того видали приказ арештувати ще 150 інших.

Новий Ґібральтар.

Італія укріплює острів на Червоному Морі.

ЖЕНЕВА. — Стала голосною одна сензація, про яку давно тихенько говорили. Ще перед італійсько-абісинською війною тайним договором відступив французький міністер Пер Ляваль кусень землі на побережу французької Сомалії, величини 800 квадратових метрів, а разом із ним маленький острівець Думейра для Італії. Тепер показується, що Італія укріпила цей острівець і могтиме заборонити Англії переїзд через Суезький канал до Червоного моря та до Індії. Правда, Англія має там свій укріплений острів Перім, але він віддалений лише 15 миль від італійського, отже італійська залога зможе обстрілювати англійську на випадок війни.

Цей маленький острівець називають італійським Гельґоляндом, на лад німецького острову Гельґолянд, відступленого Англією Німеччині на своє нещастя за цісарювання Вільгельма II.

Коли англійський уряд довідався про відступлення острівця Думейра Італії, почав робити приготування для зміни морської дороги до Індії. Мусить покинути Суез, а зробити головну базу в пристані у Полудневій Африці. В той спосіб приготування до італійсько-абісинської війни знищили значіння Суезького каналу для Англії.

Думейра стане тепер італійським Ґібральтаром на Червоному морі.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Югославянський трибунал оборони держави засудив послів, що 3. березня робили замах на прем. Стоядіновіча, а саме одного на 15 літ, инших на 5, 4 і 1½ року вязниці.

Італійці пацифікуючи околицю Гаррару, розбили відділи 6. абісинських військ. Після довгого, важкого походу військо ґен. Джеляссе заняли 22. ц. м. Аґґе Маріям в осередку Абісинії.

Успіхи на фронті залежні від справности запілля. Постійно підпомагайте матеріяльно Рідну Школу — тоді рідношкільний фронт буде сильний!

Присилайте передплату!

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

Вріднім селі.

(Докінчення.)

Маленька стація: Заболотці. Була вона колись для мене і дуже приємна і дуже осоружна — залежно від того, чи я приїздив на ферії, чи від'їздив з них. Вже від Ожидова заглядав я крізь вікно, чи не видно заболотецького горбка, по якім вилася дорога до стації. І коли побачив його — я вже був дома. Зате, коли я їхав до Перемишля на дальшу едукацію (ще нині часом сниться вона!), то той сам заболотецький горбок доводив мене до плачу.

—

Нині стація Заболотці була мені тільки цікава. Як вона виглядає? Чи стоїть за будинком мурований бовдур до сушення сливок?!

Стація не та сама, кажуть, що більша, але мені видалася далеко менша. Те саме і щодо горбка за стацією і щодо битого шляху. Лишився в моїй памяти високий горб з широким шляхом, де все гальмували віз, а як віїздив з дому, то фірманові кілька разів наказували:

— А памятай, з горба добре загальмуй і помалу їдь! А вважай на Лису, бо вона полошиться!..

Тепер мені той горбик такий смішний, а шлях такий вузенький...

Зовсім оправдане явище. Малі очі інакше мірять як великі, а дотого бачив я в житті стільки більших і великих горбів, стільки широких шляхів. Узятиб наприклад горб коли зїздиться до Космача: ставеш на горі, глянеш — аж у голові крутиться. Або шлях з Грузького до Єлисавету: можна на нім побудувати обістя, викроїти лапік на господарку і ще по боках будуть два шляхи такі, як з Заболотець до мого села.

Виїхала по мене підвода справника кооперативи І. Курила. Виїхав сам власник добре вимощеним, гарно застеленим, господарським возом. Їдемо...

—

Колись від стації до мого села тільки лани і лани. Їдеш літом, то як по срібно-золотім морі. Бють об віз срібні хвилі жита, золоті хвилі пшениці, а тільки на обріях зелені острівці сіл: на ліво Висіцька, на право Чех, так — Кедлубиці. А ген-ген далеко впереді зелений вал Вороняків чи їх відноги — з Ясеновом і Пітірцями

Тепер не так.

—

Що кільометер, то кольоніст, а під Висіцьком цілий присілок. Присів він на добрих полях, забезпечений кредитами і пробує господарити.

Питаю як кольоністи дають собі раду серед чужих людей і чужих обставин.

— Мало котрий добре господарить. Дехто продав дорого дешево куплене і вернувся назад звідки прийшов.

Тільки дехто. А багато хоч і недобре господарить але земля добра — сидять.

Здалеку село моє таке як було. І гай праворуч, і могила в Стошні — здається козацька, і верби ліворуч над потічком. Але зблизька село як чуже. Продовжилось попри шлях, так, що взїзд зовсім інакший, а по війні відбудувалось так, що хат не пізнаю. Десь у памяти був високий пліт — нині хата при дорозі, десь була хата при дорозі — нині садок.

Церква, велика, трибанна, будована колись самими селянами без архітекта і затверджених плянів — зникла з лиця землі. Якийсь час правили в приходській стодолі, тепер у тимчасовім бараку. Вже є пляни і затверджені, але село грошей не має. Може й добре, бо я радив би десять разів міряти, заки вріжуть. Я бачив пляни і не зашкодилоб — думаю — ще їх раз розглянути. Ануж дасться ще щось змінити...

Коло бараку народ на Богослуженні, багато як на теперішні часи, мало як на кооперативне свято. Два священники місцевий парох о. Кіналь і відгородецький о. Пришляк.

Оглядаю народ.

—

Змінився. Жінки в поганих блюзках, мущини в міськім. Не видно вивязаних голов молодиць, очіпків у старших жінок, „тибитових“ запасок, вишиваних сорочок у дівчат. Зникли „чемерки“ хлопців, довгі полотнянки в господарів. Нема ради — поступ...

Але запримічую, і то так ясно як ніколи, що моє село нидіє. Фізично представляються люди далеко гірше. Шукаю оком високих дівчат, кремезних парубків, плечистих господарів — нема.

Деж подівся рід Кузьми — нашого довголітнього фірмана від „дуґових“ коней, що двома пальцями підносив чвертівку горівки, де рід Кирика, чи як він звався, що два міхи пшениці під пахами витаскав на перший поверх млина в Бродах, де нащадки, (забув назвище), що сімом хлопцям з сусідного села порозбивав голови за те, що казали на нього „фіank“.

Нема їх. Куди не глянути — молодь мала, старші не дуже більші, а старих час пригнув. Одним словом: не добре.

Моє село рахується за багацьке. Хліб іде на хліб і то питльований. Бідаків, що примирають голодом зі свічкою шукати. Видно якісь інші причини цього сумного явища. Я не лікар, але чи одна з причин не те, що село тільки в себе жениться?!.. Тисячу, а нехай пятьсот літ — далі всі вже будуть кревняки „своє“ — як у нас кажуть.

Стан багато гірший від того, що я колись лишив.

Зате свідомість, освіта, організованість — куди куди! Тепер у селі і „Просвіта“ і „Сокіл“ і „Сільський Господар“ і кооперативи.

На академії і добрий хор і добрі промови і вдачні деклямації, а по академії фестин.

На площі дівчата-сокілки в приписовім одя-

На викуп решти паїв „Українського Городу".

IX. виказ.

Зложили в Центробанку:

Союз Українських Кооператив у Копичинцях, осідок у Чорткові, зол. 50.— і кличе: Союз Українських Кооператив у Теребовлі, Повітовий Союз Кооператив у Борщеві, Українбанк у Копичинцях і „Побіду", кредит. кооперативу в Білій, осідок Чортків.

Кутковський Теодор, Львів, зол. 10.— і кличе: Бульбу Михайла і Гребенька Михайла зі Сколього.

Марія Гарасимчукова, Барані Перетоки, зол. 10.— і кличе: о. Івана Логінського в Скоморохах, дир. А. Пелеха в Сокалі і д-ра Олекс. Льва в Тартакові.

Ярослав Стефанович, Львів зол. 5.—.

Д-р С. Шмігельський, Горлиці, зол. 5.— і кличе: д-ра Борисевича і Р. Кишакевича з Горлиць, о. дек. Ляльовича з Машини Великої, о. Злупка з Гладишова, о. Шуфляжа з Маластова, о. Дуду і д-ра Гижу з Висови, о. Булата з Бортного, о. Грицая з Новиці, о. Середовича з Рихвалду, о. Евина з Боднарки, о. Микиту з Розділя, о. Ардана зі Ждинї, о. Юрчинського зі Смереківця й о. Хилака з Лося — всі з повіту Горлиці.

Д-р Мирослав Комарянський, Букачівці, зол. 5.— і кличе: д-ра Лотоцького В., Болшівці, д-ра Селянського Е., Кути, д-ра Чубатого В., Тернопіль, д-ра Шлемкевича П., Городенка, д-ра Шмігельського С., Горлиці.

Марія Шалинська, Ходорів, зол. 5.— і кличе: д-ра Івана Станька, о. Михайла Гірняка і Катерину Трембіцьку всіх з Любачева.

о. Мирон Колтунюк, Луків, зол. 5.— і кличе Всеч. отців парохів сусідніх сіл.

Коваль Марія, Чортків, зол. 5.— і кличе: Ольгу Сліпу в Струсові, Ольгу Коцюбову в Сосулівці, Теклю Яхницьку в Пашівці і Марію Равлінкову в Теребовлі.

Надр. Теофіль Макух, Львів, зол. 5.-

Василь Воробець, дир. Союзу в Рогатині, зол. 5.— і кличе: о. В. Талчака, пар. в Янчині, проф. Дм. Воробія в Мехові і проф. В. Дячук в Рогатині.

Інж. Ярослав Фартух зол. 5.— і кличе: д-ра Рeшетила Теодора, д-ра Павлюка Михайла, Сокаль і д-ра Льва Олександра, Тартаків.

Інж. Степан Попович, Варшава, зол. 5.— і кличе: проф. гімн. Обалю Петра в Старогарді, суддю Віктора Соловія в Острові Маз. й інж. д-ра Евгена Вертипороха у Варшаві.

Петро Жук, зол. 4.— і кличе: Коцана Михайла і Мегоцького Осипа.

о. Микола Гриньовський, Коломия, зол. 2.—

Прокіп Трач, ем. упр. шк., Конюшки, зол. 2.— і кличе: Миколу Ромаха й Ілько Шалапту в Рогатині.

Зложили в С.-Б.:

Районова Молочарня, Новосілки-Підгайці, зол. 40.— і кличе: сусідні районівки.

Д-р Ів. Рижій, Бібрка, зол. 6.— і кличе: д-ра Дудкевича, д-ра Кульчицького і д-ра Венгльовського, всіх з Бібрки.

Фелікс Лясківницький, зол. 3.— і кличе: Івана Лясківницького, Львів, Галю Романівну, Гаї-Чижики і Льтова.

М-р В. Воробець, Львів, зол. 2.— і кличе: Романа Скреготу і Теофіля Вішку, Львів.

*

З огляду на те, що решта паїв мусить бути негайно викуплена, просимо поспішатись у вплачуванні добровільних жертв, як також у негайному переказуванні квот, на які поодинокі особи чи установи завізвались, бо в цей спосіб заощадимо собі гроші і часу на часті й зайві пригадки (почтою). Підтримуйте нашу збірку акцію! Зробіть її живішою! Нехай не бракне нікого у списку жертводавців! Цеж наш останній зрив.

Всі гроші і кореспонденцію просимо спрямовувати на адресу: „Центробанк", Львів, Третього Мая 13. Чекове конто 143.467 з допискою: На Український Город.

Дати в часі літа один фестин, одну аматорську виставу, один концерт, один попис, одну забаву чи яку іншу імпрезу в користь Централі Рідної Школи — це не тільки обовязок кружків „Рідної Школи", але й усіх українських товариств.

…гу справно виконали ритмічні вправи, хлопці в гімнастичних сорочках скакали через „коня", тільки не багато людей дивилося на те все. Видно ще не цікаві на того роду пописи.

Власна орхестра пригравала, власний буфет продавав чого тільки душа на селі запрагне.

А пропо орхестри...

Кожний музикант купував за свої гроші інструмент і — ясна річ — не могли інструменти бути з одної фабрики. Я не музика, але мені здається, що такі інструменти не можуть дати ідеального акорду.

Чи не подумалоб над тим „Музичне Тво" і не взялоб у свої руки доставу однородних інструментів до наших сільських орхестр?!

В тім часі, як відбувалась академія і фестин — місцеві москвофіли зібралися у своїй читальні на нараду. Приїхав і їх покровитель Овистунович, давнішній управитель школи в селі. До його приходу кацапство до решти засинчувалось, а його приходом недобитки зібрались до купи і... сами не знають, чого хочуть. Казали мені, що в між ними члени УГА. Шкода, що я не мав нагоди котрогось з них стрінути, був би зайшов у балачку про Чортків, Березани, Винницю, а то й Київ. Напевне згадував би з радісним усміхом і приязни би, що таких згадок не можуть мати пани Овистуновичі...

Вечір застав мене на приходстві. Високий, худощавий о. Кіналь нагадував мені батька, кімнати ті самі, навіть обстанова подібна.

Чи можна подумати, що я зараз заснув, коли навіть спав у тій самій кімнаті, що колись, тому чверть століття?!..

А довкола приходства спало те саме село. Те саме і не те саме...

В дечім гірше, в деднім ліпше, загалом — інакше.

Як спиняють працю „Лугів" у Теребовельщині.

(Допис з Кобиловолок).

„Луг" у Кобиловолоках, пов. Теребовля, інтенсивно підготовлявся до „дня весни" на 21. червня ц. р. Два тижні наперед Старшина „Лугу" внесла подання до староства за дозволом на це свято. На інтервенцію заступника голови І. Духницького в старостві заявили, що дозвіл буде на другий тиждень. Тому заступник голови казав видрукувати 100 афішів з програмою свята і їх порозносили по сусідніх селах. Тимчасом останнього тижня перед святом староство три дні по черзі казало приходити післанцеві з „Лугу" за дозволом на свято і вкінці відмовило дозволу з уваги на „політику" в Кобиловолоках. Не помогли теж інтервенції посла З. Пеленського у старостві.

Ця заборона пригнобила декого, але більшість луговиків і луговичок далі послідовно працює над собою. Нема дня, щоб на луговій площі луговички і луговики не грали ситківки сини", які за гроші вступили до „Стшельца". Заходом Старшини „Лугу" в Кобиловолоках удалося заснувати „Луг" у сусідних місцевостях Янові, Деренівці та у присілку Кобиловолок Папірні. З хвилиною заснування „Лугу" в Папірні поляки заснували того самого дня вночі „Стшельца" і повели агітацію між нашими несвідомими хлопцями, щоби вписувалися до „Стшельца". На жаль, знайшлися ще деякі „русини", які за гроші вступили до „Стшельца". Заходи, яких уживають поляки, щоб приєднати наших хлопців до „Стшельца", найкраще ілюструє такий факт: Коли до „Лугу" вписався наш хлопець Крушельницький, „стшельци" негайно зловили його, завели до своєї домівки, засвітили свічки і голова „Стшельца" Міхал Сулимка та заступник голови Франко Гребенюк приневолили його скласти присягу, що він (Крушельницький) ніколи не вступить уже до ніякої української організації, а саму присягу збереже в тайні. Після того новоспеченому „стшельцові" Крушельницькому дали гроші на черевики.

Крім того „стшельци" постійно нападають на луговиків та луговичок і бють їх, знаючи, що їм такі бійки минуться безкарно. І так 21. червня ц. р. напали стшельци зі солтисом Людвиком Туркевичем на луговиків підчас їх повороту з вправ і тяжко побили двох луговиків: І. Келлера та Михайла Мельника, якому поломили руки, а також луговичку Марію Мельник. Ще того самого вечора тяжко ранених возили до лікаря, опісля привозили лікаря до М. Мельника.

Старшина „Лугу" в Кобиловолоках звертається до Української Парляментарної Репрезентації з проханням, щоб поробила відповідні заходи перед компетентною владою, щоб влада вглянула в ці ненормальні відносини та приборкала самоволю „стшельців" і дала змогу спокійно працювати луговим товариствам.

Англійське військо покидає Каїро.

ЛЬОНДОН, 25. 7. ПАТ. Вчора високий комісар В. Британії та премієр Єгипту підписали військові клявзулі договору, на основі яких британські війська залишать Каїро і перейдуть до заз[illegible] ших місцевостей.

Америка не може себе ізолювати від світу.

Традиційна американська політика, що стоїть за волю моря, може довести до війни — таку засаду обороняв в інституті політики при університеті Вірджінія британський банкир П. В. Алмі.

Власне воля моря завела Америку у світову війну, а не бажання зберегти демократію, як це звичайно говориться.

„Ви бачили наїзд Бельгії і не піднесли ні пальця; ви приглядалися, як Франція тратила свої території; як Англія була вже майже побита і падала на коліна — а ви, американці, зберігали свою невтральність і не спішилися нікому помагати. Це виглядало на цинізм засади „лессе фер" („хай буде, як хоче") — промовляв пан Алмі. Аж як затопили Люзітанію, а на ній багато американців, тоді щойно Америка зрозуміла, що тут іде про її шкіру. Тоді вона зрозуміла свій інтерес станути на боці аліянтів проти Німеччини.

„Таке саме буде і в черговій світовій війні" — міркував на закінчення пан Алмі. Тому саме Америка не повинна ізолювати себе від решти світу, а змагати до забезпеки миру разом з іншими народами.

НОВИНКИ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— **Виставу українського народнього мистецтва** відкрили 15-го ц. м. у Москві в центральнім парку культури. По промовах комуністичних достойників виголосили свої вірші присвячені Сталінові, Максим Рильський та Микола Бажан.

— **В Заліщиках** уведено телеграфічну і телефонічну поштову службу від год. 7-ої рано до 12-ої вночі, але тільки до 30-го вересня ц. р. — В Лобізві, пов. Ліско, ввели телеграфічну і телефонічну службу в обмежених годинах.

— **Пора скінчити з самоволею поштових урядовців.** Одна з дуже поважних українських фірм дістала дня 2-го липня ц. р. післяплату зол. 22.50 надіслату поштовим урядом в Яворові. Післяплата була надана помилково на адресу цієї фірми. Щоб справу вияснити, згадана фірма звернулася негайно письмом до поштового уряду в Яворові та залучила оплачену картку на відповідь. Ціла справа лежала лише в інтересі пошти, яка мала змогу похибку направити. Фірма видала певні квоти на порта, папір, працю і т. д. лише, щоб улекшити завдання пошті. Але уряд поштовий в Яворові не розглянув письма фірми з дня 2/7. 1936. р. і повернув його з допискою: „Uprasza się nadesłać pismo w języku państwowym. Jaworów, 3/7. 1936. — Nie przyjmuje." Печатка уряду поштового в Яворові з дня 3/7. 1936. р. та нечиткий підпис. Чи справді до урядів поштових можна на підставі закону висилати письма лише в польській мові? Та чи в інтересі пошти, як зарібкової інституції лежить ображувати своїх клієнтів та нехтувати їх права? Можеб відповідні чинники занялися тим доморослим „диктатором" яворівської пошти і з безробітної інтелігенції вибрали відповіднішого урядовця, що мав би не сіно, а мозок у голові.

— **Пожежі.** В Підгородцях біля Сколього вибухла 17. ц. м. пізним вечором у стайні Дмитра Бутима пожежа. Вогонь охопив швидко цілу його загороду й перекинувся на сусідні будинки Мик. Коника, Івана Ригаля і Дорці Коника. Шкода почасти обезпечена. — В Галерчині, громади Пониква пожежа знищила дім і стодолу Романа Песюка. — Грім ударив у стайню Степана Матковського в Маткові, де відкрили недавно мінеральні джерела. Пожежа перекинулася на сусідні будинки. Є кілька тисяч шкоди.

— **Хлопець, чи дівчина?** Польська змагунка в киданню ратищем Сментківна з „Варшавянки" піддасться цими днями операції, яка змінить її пол. Сментківна стає мужчиною, як це трапилося з чешкою Ковбкою й англійкою Вістон. У спортових колах уже від довшого часу в дносилися з великими застереженнями до жіночости Сментківної. Вона визначалася мужеською будовою тіла, мужеським заростом і голосом. При цій нагоді польські спортові часописи домагаються обовязкових оглядин усіх без виімку змагунок.

— **Жирували на побожности** виключені типи з чину Братів місіонарів III. Ордену. Вони оснували в Тернополі нелегальний Чин Кресових Братів-Місіонарів, якого одинокою діяльністю були... збірки на власну кишеню. Спритні ошуканці мали квестарські книжечки, навіть дозвіл адміністраційної влади; дістали м. ін. по 50 зол. від президента держави і з мін-ва закорд. справ. Під оком „спреняистої" влади йшла ця „добродійна" акція не менше ні більше, але повних 3 роки...

— **70-літній пастух** Ганс Keнiг із Розлуча дістався під поїзд переганяючи худобу через залізничі рейки. Колеса паротягу розшарпали нещасливого.

— **Краєва хроніка.** У Трибухівцях, пов. Бучач злодії обікрали місцеву кооперативу на суму 100 зол. В кілька годин пізніше обікрали в'їзта Трибуховець Е. Жданського, в якого вкрали гардеробу і 50 зол. готівкою. — Робітник Станислав Жук зі Старих Бродів поповнив самогубство. Причиною самогубства затяжна недуга.

— **Спека в Америці** пересунулася із заходу на схід. Вона така докучлива, що худоба гине в стайнях. Уряд нараховує 200 мільонів шкоди від посухи. Тут і там упав дощ. Але це тільки крапля там, де треба потопу. Колиб тепер і впав дощ у Норт та Савт Дакоті, Міннесоті та Небрасці, буде вже запізно, щоб урятувати жнива. На полі видніють лише сухі стебла збіжжя, хоч недавно були ще зелені. Пасовиська вигоріли і земля червоніє. Худоба не має поживи, гине з голоду. Загалом посуха навістила половину землі Злучених Держав. У 10 стейтах навіть і дощ не поможе. Розпочалася акція за безпосередньою допомогою для 204.000 родин. Уряд приказав роботу на дорогах та проектах для збереження води. Тисячі фармерів дістануть тимчасово працю. Водночас уряд скуповує худобу на заріз, щоб запобігти винищенню і цілковитому зубожінню населення. Навіть у таких стейтах, де повно води, цього року фармері поутратять жнива.

— **Канадійські безробітні облягають парлямент.** Більш ніж 1.000 безробітних заняли будинок парляменту стейту Альберті і тримали його 10 годин, хоч проти них змобілізовано поліцію й королівську канадійську міліцію. Вони домагалися праці. Дивним дивом, хоч провідники казали, що вони комуністи, не прийшло до звичайних комуністичних сутичок і вандалізму. Провінціяльний премієр Е. С. Манкінг приняв делегацію від демонстрантів і обіцяв зробити все можливе для злагодження безробіття. Тоді безробітні розійшлися, але обіцяли прийти назад.

— **Зріст фашизму в Америці.** Як подають американські часописи на заході Злучених Держав зростає число ріжних тайних організацій, подібних до „Чорного Легіону". Всі вони мають на ціли поборювання жидів, мають свої видавництва, роздають навіть летючки та брошури видавані „Імперіяльною Фашистівською Лігою" в Льондону. Намножилася ціла сотня таких організацій, які збираються тайно. Щоб ті організації стали поважним чинником в Америці, треба лише відповідного лідера.

— **День незалежности в Америці,** що його святкують 4-го липня кожного року дає в біляансі багато жертв у людях. Цього року згинули з нагоди дня незалежности около 300 людей. Це в більшості жертви нещасливих випадків з автами, постріленння при „феерверках" та утонення підчас морської купелі. В околиці Ню Йорку число смертельних випадків було цього року менше, бо поліція заздалегідь подбала про засоби ратунку.

О. ПРИСТАЙ. 64

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАВИЛОНІ.

Під цим оглядом жили багато краще священики еміграції ірляндської, німецької, польської, французької, шведської і т. д. Ці народи мали в Америці досить своєї інтелігенції, що організувала для своєї розваги ріжні товариства і клюби на зразок наших „Бесід". У клюбі були часописи, білярд, шахи, карти й що найважніше — дібране товариство. Окрім того духовенство інших народів мало свої станові організації, що дбали про духове життя своїх членів при помочі сходин, відчитів і т. п. Бодай чотири рази на рік відбувалися для них реколекції, де по трудах місіонарського звання, можна було освіжити свою душу й серце. Ці священики мали також свої манастирі, сестри служебниці та інші релігійні установи, що позитивно впливали на їх життя і ніяк не давали їм відчувати їх самітности. Їх сирітські захисти влаштовували театральні вистави, концерти, вечірки, тощо. На них приходили не лише куратори цих захистів, але і місцеві та сусідні панотці. Ось так минав їм час за душпастирською працею, переплітаною невинними та легкими розривками у приємній атмосфері культурного товариства, яке конче потребує для освіження ума кожний працюючий інтелігент.

Не так воно було в нас. Ми, таксамо як наші еміґранти-робітники, відірвалися від пня в батьківщині, але ще ані на волос не вросли́ся з чужим американським суспільством. Та навіть українські робітники, що жили в гуртах з односільчанами, або познайомившись з іншими земляками і покумавшись з ними, не відчували в такій великій мірі відірваности від рідного пня, як священики. Робітників було більше, іноді цілий гурт з одного села, а також вони мали часто рідню і взагалі більше можливостей, щоб утихомирити свою тугу за батьківщиною і звикнути до нових життєвих умовин.

Український священик мав у своїй парохії звичайно непевного дяка й простодушного, але й темного паламаря або церковника, що був прихильний йому, докіль не підбунтували його проти попа. Крім них, не було ніодної особи, що з нею парох міг би поговорити й обмінятись думками, бодай про актуальні справи, не згадуючи вже про якісь там високовчені проблеми. Ще було йому дуже добре, коли мав біля себе своячку, що вела йому хатню господарку. Розмовляв з нею у вільних хвилинах, згадував „ліпші" старокраєві часи і за розмовою забував трохи на свої турботи. Але як взагалі нікого не мав у хаті, то мало чим він ріжнився від правдивого відлюдка, хіба тим, що з обовязку мусів показатися серед людей, щоб виконувати душпастирські обовязки.

Здебільшого українсько-американський священик був вязнем приходства, звідкіля не вільно було йому виходити. Бо, не дай Боже, як приніс бузько якомусь парохіянинові до хати сему або восьму потіху родини, а щасливий батько, калатнувши собі кілька чарок для гумору, пішов на приходство у справі запису до метрики, та щоб повідомити, що хоче ввести новородка на лоно Христової Церкви ! — не застав священика дома! Вмить розлетіласяб страшна вістка по цілій парохії, що єгомость не тримається хати і не пильнує парохії. А вона терпить на цьому, бо люди відходять потім до цареславної церкви, що сусідує з греко-католицькою.

До театру або кіна не смів священик ходити. Колиб так хтось з „побожних" парохіян підглянув його там, зараз вдарив би у великий дзвін, що їх отець духовний заходить в такі місця, де дівчата „вифицкують ніжками". Ніхто не застановлявся, чи це поважний театр, та що взагалі в ньому грають. Безбожницьким демагогам вистачало протиставити два слова: піп і театр!...

Ще найбільше булоб подобалося парохіянам бачити свого священика щовечора в салуні при чарці, за одним столом разом з ними. Тут повинен він угощувати їх і забавляти. Але як міг би вдоволити всім? Всім годі постійно „фундувати"; кишеня хутко трісла́б від таких гостин. А покривджені, малиб право дорікати парохові на річному церковному мітінгу, що одним отець духовний справляють трактамент, а другим ні, хоч і вони належать до парохії.

Неможливо було також священикові вписатися навіть до найповажнішого американського товариського клюбу. По перше, якби довідалися про це парохіяни, почалисяб негайно цькування, що наш піп уже знюхався з американськими капіталістами, щоб „загирити до крихти трудящу масу українського народу"... По друге наші панотці не володіли англійською мовою, не старáючись, з якоїсь незрозумілої і дуже дивної причини навчитися по англійськи, хоч жили в Америці навіть кільканацять літ. А без знання англійської мови не було найменшої користи належати до якогонебудь американського клюбу. Зрештою також членська вкладка в такому клюбі американців на рік 200 долярів і вище, була непідсилу для наших парохів. В них часто не було й дутка в кишені, тимбільше в тих, що не мали щастя парохувати на добрих парохіях, бо їм захочувалося організувати нові церкви та Україну в Америці.

*

Духовна влада влаштовувала раз на рік духовні вправи — реколекції у двох протилежних якнайдальше висунених місцевостях Сполучених Держав, щоб наші священики з усіх сторін могли взяти участь та спільно обмірковувати церковні справи. Однак це ніяк не вистачало. Бо цілий час реколекцій використовував отець прелеґент на науку для священиків, звичайно вивчену з книжки й виголошену без особлившого зацікавлення. Крім того була ще сповідь, причастія і приписана мовчанка.

— **„Сила в радости“.** Під такою назвою істнує в Німеччині Товариство, що займається організацією туристичних прогульок, відпочинку в санаторіях, культурних розваг та спортових імпрез, спеціяльно для тих, що виснажливо працюють фізично та умово.

— **В Еспанії конфіскують католицькі часописи.** Серед щоденників, яким еспанський уряд сконфіскував друкарні та редакційні льокалі, находяться також католицькі часописи „Ель Дебате“ і „Шпельон А“. Самі часописи є під державною контролею, редакційний провід віддано лівим журналістам.

— **Одяг важніший від хліба.** Так рішили англійські жінки, що не дивлячись на безробіття, не хочуть вступати на службу до поліції. На оголошені посади в жіночій поліції прийшло менше подань ніж було вільних місць. На нинішні часи — це досить рідке явище. Англійці пояснюють це тим, що жінкам не подобався поліцейський однострій, що вбиває жіночу красу.

— **Несвіжим мясом отроїлося** коло 90 осіб з Ель Матанія б. Каїра; 10 з них вже померло.

— **Школи на вільнім повітрі.** У Білефельд і Гановері радив III. міжнародній конгрес шкіл на вільному повітрі. Конгрес приняв ухвалу пропагувати будову нових шкіл у залісених дільницях великих міст, щоб якнайбільше можна стосувати засаду навчання під голим небом. Між іншим в Англії багато вже шкіл веде науку на дворі, деякі навіть взимі.

— **30 міліонів відшкодування** заплатить магістрат у Букарешті тим, що понесли шкоди як завалилася трибуна підчас королівських свят. Віцепрезидента міста засудили за недогляд будови трибуни на рік вязниці, архітектів, що будували трибуну на півтора року вязниці кожного.

— **Не можна довго сидіти на сонці!** Так перестерігали 21-літню англійку, що була у своїх свояків у Неаполі. Але вперта дівчина не послухала і сиділа на пляжі 10 годин. Наслідки були жахливі: вернувшися домів зомліла. Лікар ствердив, що нещаслива крім попарення осліпла і зійшла з розуму.

— **Чи стерилізація суперечить релігійним поглядам.** Цю справу розглядав суд у Мінхені та вирішив, що плянове применення стерилізації — це найбільша гуманність суспільности і релігійні міркування повинні допровадити до признання цього німецького закону. Твердження, будьто стерилізація це незаслужена кара, треба безумовно відкинути.

З листів до Редакції.

Глиняни, дня 23. липня 1936.

До Редакції часопису „Діло“ у Львові.

У звязку зі статтею в „Ділі“ ч. 162. з дня 22. липня ц. р. п. н. „Районове Сокільське Свято в Глинянах“ просимо спростувати отсе:

1) Організацією повітового Сокільського Свята (здвиту) в Глинянах, що відбулося в дні 19. липня, занялася Старшина Т-ва „Сокіл“ у Глинянах.

2) Неправдою є, щоб члени Старшини Т-ва „Сокіл“ у Глинянах здержували працю інших, навпаки, всі члени Старшини приложили багато своєї праці при підготові вище згаданого Сокільського Здвигу і завсіди працюють спільно та скоординовано.

3) Старшина Т-ва „Сокіл“ у Глинянах стверджує отсим, що місцеві студенти, яких є кількох, є членами сокільської організації в Глинянах.

4) Стверджуємо отсим, що статтє в „Ділі“ ч. 162. п. н. „Районове Сокільське Свято в Глинянах щодо помічень, які відносяться до місцевої Старшини Т-ва „Сокіл“, оперта на невірних і неправдивих інформаціях.

ЗА СТАРШИНУ Т-ВА „СОКІЛ“ У ГЛИНЯНАХ:

М-р Дичок Степан, голова.

Евген Хамула, справник.

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

НІЧОГО НЕ ЧУТИ ПРО СПЕКУ У ВАШИНГТОНІ.

В Америці згинуло досі від спеки 5.000 осіб. У південній Дакоті було двоший час 45 ст. у тіні, а в інших стейтах 40 ст. (Цельсія). Поруч назв із усіх місць, де люди гинуть від спеки, не було досі згадки про Вашингтон. Чи тому, що там так холодно? Навпаки у Вашингтоні — тропічний клімат. Улітку там не сила жити. Тільки мурини можуть там витримати. Американська раса — дипльоматична. Вона не хоче пригадувати світові, що їх предки заснували столицю там, де люди улітку не можуть думати. І так у Вашингтоні люди вмирають, наче в Монте Карльо: — непомітно, без згадок.

ЯК МОЖНА ВТРАТИТИ МІЛІОН.

Бідний париський носій Пруніє виграв на кінських перегонах мілон. Його фотографію помістили часописи. Всі знали заздалегідь, що він має саме те число. У день виграння він щез. Не було його два дні. Тепер він оповідає свою трагедію. На три дні до тягнення продав він свій білет за 250 тисячів франків якомусь приватному знайомому, що мав принести гроші Знайомий щез з льотерійним білетом. Пруніє пішов пішки до міста Руан, ночував під мостами, під голим небом і вернувся без грошей додому.

—o—

З кіна.

Кіно „Касіно“: „Ванесса“, „Схопили жінку“.

Перша з цих фільм довга, зворушлива історія про закохану пару, яку розєднують обставини. „Вона“ дістає деспотичного чоловіка, що згодом божеволіє, „він“ не находить щастя у подружжі ні на війні. Геройка — тип жінки, що вміє жертвувати собою і ждати терпеливо, доки не прийде відповідна хвилина, що дозволить їй скористати із свого „права до щастя“. Роберт Монтгомері веселий партнер Норми Шірер, цим разом грає з артисткою Гаєс, дуже поважну, майже трагічну ролю.

„Пірвали жінку“ це кримінально-поліційна фільма з парою добрих акторів: Джо Мек Крі та Морін Салівен. Невинну дівчину засудили на вязницю за вбивство. Молодий адвокат із симпатії для її зверхнього вигляду, бере її під свою опіку і сам попадає у невелику небезпеку. Сцена за сценою переходить як у романі Едгара Воллеса при повній напрузі уваги глядача.

—o—

Дописи.

РАВА РУСЬКА.

Виступ хору Д. Котка в Раві Руській. В днях 16 і 17. ц. м. гостив у Раві Руській із своєю новозорганізованою співацькою трупою, що складається з 25 співаків, відомий диригент п. Дмитро Котко. В двох днях відбулися в салі „Сокола“ два концерти з добірною програмою, що пройшли з повним моральним і матеріяльним успіхом. З уваги на те, що група складається з самих інтелігентних співаків, вказано було, щоб українське громадянство на місцях прийшло співакам з допомогою бодай у формі нічлігів і не допускало до того, щоб співаки змушені були замешкувати по бруд-них готелях. З Рави Руської відїхав хор до Жовкви, звідтіля до Щирця, а далі авіде до літніх осель.

Нова господарська станиця в Раві Руській. За двох місяців будує Районова Молочарня в Раві Руській гарний мурований дім. Роботи веде українська Кооператива Інжинірських Робіт зі Львова, нагляд над роботою виконує інж. Жук. Слід підкреслити, що Ра

хоч її кожний мав уже достатком в себе дома. Шість днів реколекцій хутко минуло. Учасники ледви познайомились зі собою, ось так лише мимохіть, і вже мусіли розїздитися.

Товариському співжиттю серед українського священства в Америці не сприяли самі американські відносини, де одна наша парохія була сотні миль віддалена від другої. Тяжко було відвідувати себе взаємно та обговорювати свої церковно-парохіяльні та особисті справи. Та всеж до смерти єпископа С. Ортинського існувала деяка солідарність і товариськість серед священиків. Перед його приходом і за його часів рекрутувалося наше священсто з людей, що мали університетську освіту. Але вже сам єпископ С. Ортинський висвятив двох дяків на священиків. Це, очевидно, ослабило сердечні товариські взаємини, бо старші священики, що закінчили теольогічні студії, не могли признати дяків, як рівних собі у священичому званні.

По смерті єпископа С. Ортинського відносини серед духовенства ще більше згіршилися. Коли-ж дієцезією адміністрував о. П. Понятишин, висвятилося знову на священиків кількох не то дяків, не то якихось інших „боїв“[1]), що так годились до духовного стану, як мул до карети. Одні з них народились уже в Америці, другі від дитинства були тут виховані, але всі разом мали дуже скромне поняття про наш обряд і його красу. А деякі з них навіть не володіли українською мовою і страшно її калічили.

Старші, старокраєві священики вимирали, а їх місця займали молоді, американські вихованці, що щораз більше розходилися в розумінні значіння і завдання релігії та нашого обряду для народу. Церква сходила помалу до ролі „парохіяльного бізнесу“. А священики старшої дати тим більше відчували тепер брак товариства і людей, що з ними моглиб поділитись своїми поглядами.

•

Великі віддалі між окремими нашими парохіями стояли на перешкоді товариським зносинам серед українського священства. Але в одній і тій самій місцевості жило часто поруч себе кілька католицьких священиків ріжних національностей. Здавалося, що єдність віри повинна зближити їх, а ріжниця обрядів ще більше зацікавити собою. Тут навіть не треба було завжди володіти англійською мовою, бо наприклад священик українець, поляк і словак могли порозумітися зі собою. А проте між ними не було майже ніякого співжиття. Вони часто не були й особисто знайомі, хоч сусідували з собою та знали себе взаємно з виду, зустрічаючись на вулиці.

Польські священики, хоч здебільша вже американського виховання, старим звичаєм дивились зпід лоба на „русінуф“. Тому українські панотці не пхалися до них.

[1]) boy — хлопець.

Дуже багато було в Америці ірляндських священиків. Та про них нема чого й говорити. Вони вважали нас, українських греко-католицьких священиків, за страшних еретиків і в їх очах ми були „соблазнею“ для католиків римського обряду. Бо ми, українці, були жонаті й мали, замісць господинь, свої родини біля себе. В нас бігали в хаті наші діти, а ми, їх законні батьки, не лише явно признавалися до них, але й прилюдно показувалися з ними на вулиці. На думку ірляндських священиків ми деморалізували (!) їх парохіян, що не звикли бачити родинного життя у своїх священиків.

До речі зовсім інакше думали про нас і про наших жінок самі ірляндські парохіяни. Приходили-ж вони іноді до наших священиків і навіть трохи не згіршувалися, що ми живемо з шлюбними жінками, а навпаки, ще й хвалили собі це, приговорюючи: „Дат із найз!“[2]). А водночас наводили не зовсім похвальні приклади з життя їх нежонатих священиків.

Загалом беручи ірляндське духовенство не грішило широким світоглядом і очитаністю. Поза своїм бревіяром, парохією, школою і Сестрами Служебницями не мало теми до розмови. Поведінкою були ірляндські священики непривітні, зимні, надуті й немов здивовані, як до них звернувся священик іншої народности. Загостивши до них такий брат у Христі, здавалося, робив їм страшну неприємність. Бо ніби перешкодив в якомусь дуже важному ділі, хоч бувало вони не мали жадної роботи. Особливо товариство українського священика було для них небажане.

В 1911. році, по великих клопотах і трудах при організації нової парохії в Пассаїк Н. Дж., перейшов я на відпочинок до маленької парохії в Гренвіл Н. Й., що складалася із сотні угроруських родин. Вони лупали в горах лупець на дахівки. Гренвіл, це була маленька місцевість, де жило приблизно 1.000 душ. Тут не було ані театру, ані навіть кіна, а це належало до рідкости. В Америці майже кожна місцевість мала т. зв. кіно; без цієї „американської спеціяльности“ не могла ніодна з них обійтися.

Моя дружина і двоє дітей виїхали до Галичини, а я залишився сам саміський. Навіть господині не міг я тримати, бо парохія була бідненька, а моя платня була всього 100 долярів. Тому я харчувався у невибагливому ресторані. У вільних хвилинах учився англійської мови й читав. Але врештіприкрилося мені постійно сидіти над книжками. Щоб вічно не жити відлюдком на самоті, хотів я навязати товариські зносини з двома місцевими священиками римо-католицького обряду. Один з них був ірляндець, другий поляк.

В першу чергу пішов я відвідати свого ірляндського панотця сусіда. На відвідини вибрав, як годиться, передполудневу пору. Застав я його на ганку, де він сидів. Привітався і представився йому. Говорив я, як умів, по англійськи. Вже з самого початку повіяло від мого господаря якимось „ірляндським холодом.

(Далі буде).

[2]) Це гарно!

йонова Молочарня щойно недавно перенесла свій осідок з Потелича до Рави Руської. Крім згаданої молочарні істнує в равському повіті на немирівський судовий повіт Районова Молочарня з осідком у Воробляничі і Районова Молочарня з осідком у Камінці Люнів. Добре було би, щоби громадянство Угнівщини подбало про створення такої станиці в Угнові.

Магерівщина пробуджується. До недавна містечко Магерів, равського повіту, враз із околицею спало сном блаженних. Молодь у неділі і свята — у вільний час від праці — волочилась по місті або пересиджувала по жидівських хатах. Тодішній парох Магерова ппк. о. Решетило, подібно як і інші священики з околиці (о. Венгринович, о. Кищакевич), проповідували тільки боротьбу за „святу Русь" і зрештою нічим не займалися. По смерти о. Решетила почалася в Магерові нова доба культурного життя Дня 15. листопада 1932 р, основано у Магерові чит. „Просвіти" і головою, вибрано о. Шумила Ростислава, тодішнього завідателя. Тяжко приходилося вести працю в читальні, бо громадянство за винятком кількох одиниць стояло осторонь читальні. Нове обличчя прибрав Магерів завдяки енергійній і жертвенній праці теперішнього пароха о. Михайла Кульчицького та його дружини п. Надії з Дороцьких Кульчицької, заходам якої основано 1935 р. у Магерові кружок „Союзу Українок". Молодь, яка донедавна не цікавилася книжкою ні часописом, нині гуртується в істнуючих установах та свій вільний час проводить на хосенній культурній праці. Заходом чит. „Просвіти" і кружка „Союзу Українок" уладжено 15. II. ц. р. виставу „Зрада", 19. 4. і 6. 5. ц. р. „Три герби", 26. 4. спільне свячене, 31. 5. і 19. 7. ц. р. величаві фестини. Усі згадані імпрези пройшли з вогним моральним і матеріяльним успіхом. Дня 23. м. м. відбулося отворення дитячого садка дуже врочисто. Рано відслужив о. Кульчицький Службу Божу, в якій взяли участь родичі і діти, провідниця садка та представник Ради Повітового Союзу Кружків Рідної Школи з Рави Руської. По богослуженні в домівці читальні виголосили реферати про значіння дитячого садка, зокрема про його виховну ролю, о. Кульчицький і представник Р. Ш. дир. Совик Степан. До садка ходить понад 30 дітей, веде його відома провідниця п. Леся Козюпівна. Побажано булоб, щоб за прикладом Магерова пішли інші села в околиці. Тоді напевно буде запорука, що ціла Магерівщина дорівняє вже небавком іншим округам равського повіту.

З нагоди весіль, похоронів, хрестин, забав, товариських сходин і т. п. не забудьте перевести між знайомими збірку на Рідну Школу, бо такі збірки не потребують дозволу адміністраційної влади!

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Великоміські клопоти підчас спеки.

(Лист із Львова на село).

Дорогі Приятелі! Дякуємо вам за память і тепле слово у ці теплі дні і тішимось, що ви далеко від бюра та уряду податкового насолоджуєтесь свіжим сіном і сільським сінником, далекі від наших великоміських клопотів. Ми потішаємо себе, як можемо: вичитуємо щодня бюлетини про спеки в Америці та еспанську революцію, підраховуючи вбитих і ранених, раді, що не находимо на львівських вулицях ніодного трупа ні від сонячних ні від революційних шрапнелів. А коли впаде дощ, то тішимось ним, як безплатним міським тушом, бажаючи собі і вам на селі, щоб ішов бодай увесь липень, бо тоді для нас, що виїздимо на серпень, буде певніша погода.

Коли половина львівських міліонерів виїхала над море і в гори, місто стало таке симпатичне, що варто би в ньому навіть ще раз уродитись. Вечорами те скромне жіноцтво, що задовольняється променадою від памятника Фредра до „Каси Ощадности", показує модні босі ноги в сандалах і гарно опалене від газових ламп обличча — готове кожної хвилини зїсти пяту порцію морозива. Власники кін стоять на порогах і княжим жестом пропонують спеціяльну програму, що з огляду на величезні спеки заморожує кров у жилах. У ресторанах навіть горілку ставлять нам у лід, щоб не могли ми нарікати на вакації, позбавлені неодного члена родини, з яким мусіли ми не з власної вини розстатись.

Коли по обіді позасідаємо в проходолдних довгих салях нашої каварні, оповідаємо собі новини з широкого світу. Неодна з них певно до вас не доходить.

Чи чули ви нпр. про те, що Віолетта Гільтон вийшла за Джеймса Мура? 5.000 осіб було на шлюбі. Ага, хто така Віолетта? Це сіямська сестра, що вросласть хребтом нероздільно змалку із своєю сестрою Дейзі. Цілий рік тягнувся у Ню Йорку процес про те, чи може виходити заміж одна, коли вона завсіди „сіямська", себто ще й з другою? Один із наших приятелів, що хоче покинути журналістику для акробатики, вже вислав до Тексасу лист з освідчинами до другої ще вільної сестри. Не стримало його навіть те, що після шлюбу Віолети, Дейзі заявила журналістам: „Я так само щаслива, як Віолета".

Не меншу сензацію счинив між нашими журналістами винахід „машини до думання", зроблений професорами университету в Ейль. Машина ця має батерію замісць мізку і відтворює процес думання собаки, коли їй простягають кусень мяса; коли мясо простягають — засвічується лямпочка. Винахід цей може мати величезне застосування підчас спеки, коли людський мозок по-собачому корчиться і саме тоді придалась би лямпочка, щоб його освітила. Один такий гарнітур уже має одна із наших редакцій.

Хоч як усі тужимо за відпочинком на селі, то в останньому тижні деякі з нас завагались, чи можна на селі справді відпочити. У Льондоні хотів подати в суд свого сусіда один мешканець затишного передмістя за те, що той мав у себе великий курник. Коли пошкодований зняв на фонограф ранній крик півнів і пустив його в суді, суддя признав, що великоміський рев авт і сирен — це невинна музика у порівнянні з тим пронизливим піянням, яке могло би мертвого скинути з ліжка. А проте нема закону, який забороняв би когутам піяти на селі і тому не можна проти них процесуватись!

Чи можна вам, дорогі приятелі, додати ще щось до цих наших найповажніших вакаційних клопотів? Убрання та килими пообкладали ми нафталіною, всі загальні збори повідкладали на осінь і навіть ніхто на вулиці не спитає нас: „Що чувати?" — так у Львові затишно та любо. Якби кого з вас вибрали до почесного комітету при місцевім фестині або якби мав хто які враження з подорожі на найближчий вершок гори — присилайте матеріял, видрукуємо дуже радо. Не знають, кажу вам, наші посли, коли виголошувати промови. Тепер кожна промова із свмими статистичними цифрами і навіть подрібним життеписом промовця могла би піти товстим друком. І редактори й посли були би щасливі, і читачі мали би час їх спокійно простудіювати.

Діоген Бочка.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА.

Бють шиби. В ночі з 18. на 19. ц. м, вибито в чит. „Просвіти" в Лошневі, повіт Теребовля- 16 шиб вартости коло 20 зол. Шиби повибивали невідомі справники з рамами та ушкодили й самі вікна. Слід відмітити, що це не перший випадок вибиття шиб у місцевій читальні, бо в останніх роках повторилося це вже чотири рази. Цікаве те, що поліція обмежується тільки до списання протоколу, а виновників ніколи не находить, хоч загально відомо, з якого середовища вони рекрутуються. Треба знати, що Лошнів є в 75 проц. польським селом і має щось до 200 стшельців. Саме ці стшельци постійно викликують авантюри під чит. „Просвіти", або навіть у самій читальні. Одначе ніхто зі сторожів публичної безпеки цих авантюр не бачить. Найвищий час, щоб ці нестерпні виступи вже раз влада припинила та приборкала самоволю стшельців.

Нещасливе подружжя. Кілька років тому мешканець села Гумниська Михайло Концур виїхав до Аргентини, залишивши свою молоду жінку вдома. Весь час посилав він жінці гроші. Тимчасом жіночка, маючи багато грошей, водилася з іншими мужчинами. І так тривала ця ідилля аж до дня 14. ц. м., в якому вернувся муж з Аргентини. Одначе жінка не хотіла його приняти, кажучи, що вона любить іншого. Підчас сварки схвильований Концур ударив жінку палицею, а жінка вхопила ножа і пригородила ним чоловіка. Тоді Концур відобрав ніж та завдав 18 ран жінці і собі 5. Жінка по двох годинах померла. Чоловіка в безнадійному стані відвезли під поліційною ескортою до шпиталю. Залишилася 8-літня дівчинка.

Ліквідація почтової агенції. З невідомих причин дирекція почт ліквідує почтову агенцію в Острівці. З повстанням збірних громад приділено село Слобідка Струсівська до почтової агенції Дарахів, село Зубів до почт. уряду у Струсові так, що до Острівця належить лише Застіноче. Громадянство дуже незадоволене тому, що згадана агенція в Дарахові є дальше віддалена. І так з села Слобідка Струс. до Дарахова є 7 км., зате до Теребовлі 5 і пів км. Листи з агенції Дарахів приносять два рази на тиждень, часом тільки раз і як хто передплачує щоденник, то дістає разом аж шість чисел.

Спорт.

УКРАЇНА — ЛЄХІЯ.

В пятницю пополудні У. С. Т. „Поділля" з Тернополя відкликало змагання з першою дружиною України. Тому Україна, маючи вільний день, розіграє в неділю 26. ц. м. в 5-ій год. пополудні товариські змагання з Лехією на її грищі на Погулянці. Ціни найнижчі.

ЛУГ — СТШЕЛЄЦ.

Змагання І. дружини Лугу з Б-клясовим Стшельцом відбудуться в неділю 26. ц. м. в Луговому Городі при вул. Вулецькій. Початок: год. 4 пополудні. Вступ 25 сотиків.

СТЕП — ЧОРНІ (ЮН.).

В неділю 26. ц. м. розіграє Степ товариські змагання з дружиною юніорів Чорних. Змагання відбудуться в 9. год. рано на грищі Чорних.

ЗМАГАННЯ ЗА ВХІД ДО ЧЕСЬКОЇ ЛІГИ.

ПРАГА. Вчора в пятницю розіграла Вікторія Жіжков на грищі Славії змагання за вхід до державної ліги з С. К. Батя Злін, які вирішила по завзятій боротьбі у свою користь з вислідом 1:0 (0:0). Тимсамим Вікторія Жіжков запевнила собі вже майже на 100 відсотків вхід до ліги. Зате Батя Злін, що має вже на 6 гор 6 страчених пунктів, сильно ослабила свої вигляди дістатись до ліги. Коли С. К. Русь-Ужгород переможе завтра С. К. Меріш Шенберг на його грищі і вийде переможцем з дальших змагань на своєму власному грищі в Ужгороді, то ввійде теж до ліги, куди входять дві перші дружини того напруженого турніру, за яким слідкує з найбільшою увагою ввесь спортовий світ Чехословаччини.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Мол. Театр. „Заграва" під арт. пров. В. Блавацького.

Заліщики
26. VII. „Дума про Нечая".

Український Національний Хор під муз. провод. Дмитра Котка.

26. VII. Гребенів (Стахова Воля).
27. VII. Сколе.
28. VII. Моршин (концертова саля „Гель").
28. VII. Болехів.
В дорозі до Ворохти хор виступить з одним концертом у Станиславові.

Великий Театр:
Нечинний.

Театр Ріжнородностей:
Неділя, 26. VII. год. 8. веч. „Малощо не пошлюбна ніч".

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. ІІ. і ІІІ. часть

Ціна 4·50 зол., в почт. перес. 5·— зол.
Окрема частина по 1·50 зол.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Кіна.

АПОЛЬО: „Княжна Чардаша“ з Мартою Егерт.
АТЛЯНТИК: „Любов у повзі“.
ВАНДА: 1) „Збігдець“, 2) „Вундербар“.
ҐРАЖИНА: „Остання стійка“ і „Що чоловік робить в ночі“.
КАСІНО: „Схопили жінку“ і „Ванесса“.
КОПЕРНИК: „За хвилину щастя“ і „Боксерські змагання“.
МАРУСЕНЬКА: „Четверта заповідь“
МЕТРО: „Пісня коваля“ і „Ремо Сатан“.
МІРАЖ: „Любовні маневри“.
МУЗА: „Доктор Ікс“.
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „Самохід ч. 99“.
ПАН: 1) „Віденські ночі“, 2) „Фліп і Флеп“.
РАЙ: „І. Ф. І. не відзивається“.
СВІТ: „І. Ф. І. не відзивається“.
СТИЛЕВЕ: „Папуа“ і ревія.
ТОН: „Королівська любовниця“ і „Бюро пропавших людей“.
УТІХА: „Відважний ковбой“ і ревія“
ХИМЕРА: „Людина зі стома масками“

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)

„Верзін“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 26. липня 1936.

8.00, 11.57 Сиґнал часу, 8.03, 14.30 Авдиція для села, 8.45 Ранішній денник, 9.00 Богослуження, 10.30 Вязанка Штравса — в гр. пл., 11.45 Теперішність, мистецтва, кувшина і майбутність, 12.03 Музичний рапорт, 15.00 Музика в гр. пл., 15.20 Реквіємний концерт, 15.30 З ріжних сторін, 16.30 Репортаж в життя, 17.00 Польський первень у чужій музиці, 17.30 Сальонова музика, 18.00 Обласна авдиція, 18.35 Велике віденське попурі, 20.20 Що читати? 20.35 Політичний огляд, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Беседа хліборобська хвилина, 21.30 Дожинки — суїта, 22.00 Спортові вісти, 22.10 Танкова музика.

Понеділок, 27. липня 1936.

Відень (506,8) 17.35 Нар. пісні з цілого світу, 22.20 Ресітаоь клав., 23.15 Концерт, Брюсель (483,9) 20.00 Легка музика, 21.15 Популярний концерт, Братислава (298,8) 16.10 Концерт, Праґа (470.2) 12.35 Сальонова музика, 17.40 Віолінч. ресітаоь, 20.50 Концерт чеської фільгарм. орхестри, Париж (16.48) 17.30 Концерт. 22.45 Танкова музика, Кеніґсвустергавзен (1571) 10.00 Солісти, 15.00 Кам. музика, Букарешт (864,5) 17.00, 18.15 Сальонова музика, 21.15 Концерт, Будапешт (5549) 17.30 Сольо на флеті, 18.20 Сальонова музика, 20.00 Циганська музика, 21.00 Аїда — опера, Мілано (368,6) 17.15 Танкова музика, 20.40 Опера, Рим (420,8) 20.40 Віолінч. ресітаоь, 21.20 Концерт, 22.30 Танкова музика.

Вівторок, 28. липня 1936.

Відень (506,8) 17.45 Інтермецца Брамса, 19.05 Сальцбурський фестіваль, 22.45 Віденські мельодії, Брюсель (483,9) 18.15 Орест, 21.00 Мадам Батерфляй — опера, Братислава (2988,) 17.45 Словацькі нар. пісні, Париж (1648) 17.30 Концерт, 22.45 Танкова музика, Мадрид (274) 21.15 Концерт, Кеніґсвустергавзен (1571) 12.00 Музика вполудне, 18.00 Музика, 19.15 Світ слухає Олімпійських ігрищ, Букарешт (364,5) 22.15 Концерт, Будапешт (549,5) Концерт, 22.05 Циганська музика, Мілано (365,6) 20.40 Чар вальчика, Рим 2420,8) 22.15 Танк. музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 26. липня 1936.

Відень (506,8) 11.06 Фестіваль, 12.40 7.30 Концерт, 15.40 Смичковий квартет, Праґа (470,2) 7.00, 11.00, 12.25 Концерт, 9.45 Сальоновий квартет, 19.05 Легка музика, Париж (1648) 14.45 Симфонічна музика, 19.30 Концерт, 22.45 Танкова музика, Кеніґсвустергавзен (1571) 12.00, 15.00 Музика, 16.00 Популярний концерт, 19.00 Камеральна музика, Букарешт (364,5) 11.95, 18.15, 21.55 Музика, Будапешт (549.5) 12.30, 22.30 Концерт, Мілано (368,6) 29.00 Симфонічний концерт, Рим (420,8) 20.45 Опера.

Понеділок, 27. липня 1936.

6.30, 7.40 Раніщня авдиція, 7.35 Трохи інформації, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Суспільна гутірка, 12.08 Прольоґ з опери „Паяци“, 12.13 Полудневий денник, 12.23 Концерт, 14.30 В Еспанії — з ґрам. пл., 15.30 Господарські вісти, 15.45 Як будемо бавитися, 16.00 Концерт, 16.45 Подвірячко і світ, 17.00 Славні вальчики з гр. пл., 17.30 З вудкою на бистрій воді, 18.00 Колисанки, 18.20 Критична творчість О. Ортвіна, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Фортеп. ресітаоь, 10.30 Арії і пісні, 19.55 Леґенда про місячну сонату Л. Бетовена, 20.30 Вітрильним човном через поморську землю, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт, 22.00 Спортові вісти, 22.15 Концерт.

Вівторок, 28. липня 1936,

6.30, 7.40 Раніщня авдиція, 7.35 Трохи інформацій, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Фантастичний світ у музиці з гр. пл., 14.30 На десер з гр. пл., 15.30 Господарські вісти, 15.45 Скринька П. К. О., 16.00 Тріо Польського Радія, 16.45 Стефан Чарнецький, 17.00 Концерт, 17.50 На лісу долини — гутірка, 18.00 Сільва рерум, 18.05 Хлопчина зпад моря, 18.15 Пісні без слів з гр. пл., 18.25 Необхідне занаття для жінки, 18.40 Рекламовий концерт, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Соната ф-дур Е. Ґріґа, 19.30 Концерт, 20.30 Поезія спорту, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Фортеп. ресітаоь, 21.20 В погідну ніч — концерт, 22.00 Спортові вісти, 22.15 Танкова музика.

Звертайте увагу на опакування, купуючи ФЛІТ

рішуче успішний засіб комаховбивчий

Закуп засобів комаховбивчих фальсифікатів ФЛІТУ, не приносить користи, бо ті фабрикати не винищують успішно комах. Треба памятати, що всі комахи та їх зароди цілком винищує тільки ФЛІТ. ФЛІТ продають виключно у жовтих бляшаних коробках, з чорною опаскою і жовняриком. ФЛІТ не плямить. Герметично замкнена коробка забезпечує перед фальсифікатами.

До нищення комах-повзунів уживайте комаховбивчого порошку п. н. ФЛІТ, всипуючи його у шпари і розколини.

Фальсифікати спричинюють втрати — тільки ФЛІТ приносить користи.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.38—89.15, Доляри американські 5.31 — 5.28, Дол. канадійські 5.29 — 5.26, Фльорени голянд. 360.82 — 359.10, Франки фр. 35.08 — 34.92, Франки шв. 173.49 — 172.65, Фунти англ. 26.65 — 26.49, Гульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 20.30—19.80, Корони данські 118.94, 118.10, Корони норв. 133.83—132.85, Кор. шв. 137.43—136.45, Ліри італ. 35—33, Марки фінл. 11.75—11.60, Марки нім. 145 — 140, Пезети еспан. 63.00—61.00, Шил. австр. 99 — 98, Марки нім. срібні 152—147.

Акції.

Банк Польський 96.50, Цукор 27.25, Лільпоп 12, Стараховичі 31.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 64, 2. ем. 63, 5 конв. 46, 6 дол. 61.50—61.75, 4 прем. дол. 47.75, 7 стаб. 48, 48.50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 20. липня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.25 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.40 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням две зачет	2.40 „
1 л. молока	0·13 „
1 к. яєць	2.55 „

Тенденція на масло сильна, на молоко і на яйця слаба.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 25. VII. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахорізні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курята І. кл. щойно від 0,80 кг. вгору	1.10 „
Качки молоді, товсті І. кл.	1.00 „
Кури без остріг і. кл.	0.95 „

Ціни денні.
Приймає птицю тільки першої кляси. Гірших сортів рішуче не приймає.

ОПОВІСТКИ.

На викупно Укр. Городу „Сокола-Батька“ зложив через Адм. „Діла“ зол. 20.— Д-р В. Кіндрачук, Ляньцут.

На „Рідну Школу“ зол. 11.— на Укр. Інвалідів зол. 5.— разом зол. 16.— збірка на іменинах в о. Івана Курчаби в Побужанах — зложив через Адм. Степан Кужіль.

ДО ВП. ПЕРЕДПЛАТНИКІВ АТЛЯСУ УКРАЇНИ І СУМ. КРАЇВ.

Повідомляємо, що появився І. випуск Атлясу (18 карт). Вп. Передплатники, що замовили цілість можуть оглядати видруковані карти і окладинки в Адміністрації В-ва (Львів, Городецьких 1/ІІІ пов.), або в книгарні Н. Т. Ш. і Рідної Школи.

Випуск висилаємо тільки тим, хто вплатив уже найменш девять зол. Цілість висилати будемо тільки по вплаті всієї належности.

Пригадуємо, що з удогіднення (дарова окладинка і оправа) зможуть користати тільки ті Вп. Передплатники, що вплатили готівку, або ті, що точно будуть платити щомісячні рати, себто не будуть залягати ані одного місяця з ратою.

Ціни, подані у проспектах, це ціни передплати. По закінченню друку продажна ціна буде підвищена.

В-во „Укр. Видавничий Інститут“.

КОНКУРС.

У шкільному році 1936/37 найде приміщення кілька учениць фахових шкіл у Дівочій Ремісничій Бурсі у Львові, вул. Кошарова 12. Місячна оплата 30 зол. Письменні зголошення приймається до 12. серпня 1936. 2440

НАУКА

ВЧУ СКОРО І ПРИСТУПНО ФРАНЦУСЬКОГО, НІМЕЦЬКОГО — конверсацій; приготовляю до матури і всіх іспитів з цих мов, також приймаю перекладів і полагоджую кореспонденцію. Позамісцевим листовно. **Низькі ціни. Голуфка 4., І. пов., м. 3.** 2403, 4—10

ФРАНЦУСЬКОГО до іспитів W. S. H. Z. і інших приготовляє дипльомована. Шлова 12/7, І. пов. (початок Пекарської) від 4—6.

КУПНО-ПРОДАЖА

ОВОЧАРНЯ, модерно уряджена до продання, інформації тел. 115-53. 2432, 3—3

МЕШКАННЯ

ДО ВИНАЙМУ три покої на бюро або мешкання, з комфортом або без — Ринок 3. 2436, 3—4

РІЖНІ

НАЙДЕШЕВШЕ ДЖЕРЕЛО матеріялів і знаряддя корсетових у новій фірмі Р. Шалет, Львів, Леґіонів 41, в подвірю. 2423, 2—2

ВАННИ ЦИНКОВІ, балії. **НАСІДІВКИ,** великий вибір **ЗАЯЦЬ, Оссолінських чотирнацять.** 2331 9—10

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 1611 45-60

ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Д-р мед. З. Реннер
ЛЬВІВ, КЕНТШИНСЬКОГО 21. 2091 9-16

КОСМЕТИЧНИЙ ІНСТИТУТ І ЛЯБОРАТОРІЯ
Д-ра О. Тушицького
ЛЬВІВ, СОФІЇ 3, ІІІ.
Усуває аномалії цери, бородавки, пімпли, волосся, близни, дзьоби і плями, мазжі, тривко усуває зморщки, жилки і відмороження власною методою.
Урядово затверджений 4-МІСЯЧНИЙ КУРС КОСМЕТИЧНИЙ. 2305 6—16

ДЕНТИСТИЧНИЙ ЗАКЛАД
Осипа Зельцера
ЛЬВІВ, САПІГИ 25, тел. 210-53
отворений через цілий вакаційний час.
2330 10-12 **Знижені ціни.**

ДЕНТИСТИЧНИЙ ЗАКЛАД
Юліяна Штайнвурцля
чинний через цілі вакації під особистою управою,
ЛЬВІВ, БОГДАНІВКА 28.
(Увага на Ч. дому).

Блощиці нищить радикально
СВІЧКА С-ҐАЗ
„САНОС“, Львів, Кл. Яновський 3.
Всюди можна дістати інформації безплатно.

Варштат мех.-шлюсарський
Інж. О. Саламон і І. Марко
Львів, Личаківська 98.
виконує всякі роботи шлюсарські, механічні і будівельні.
2399, 1-1

ДЕЗИНФЕКЦІЯ ПОМЕШКАНЬ
NEWEGAZ
Блощиці, молі, таксож усі шкідники вигублює хемічними газами в кількох годинах під гарантією, — не шкодить домашнім знарядам. Виконуємо також чищення стін і стелі, „вірування“ і циклінування підлоги.
„НЕВЕҐО“ Львів, Сенаторська 1, тел. 236-51. 2202

ПІТ
НІГ, РУК, ПАХВИН
і т. п. зникне при вживанні спеціяльного певного і нешкідливого патент. пудру **„CSAVE“ 50 сот.**
Пробний пакет. **Перфумерія**
С. ФЕДЕРА
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 7
1288 Філія: КОПЕРНИКА 15 а.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.